

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG (Schev.) - VAN STOLKWEG 29 - TELEF. 55.23.50* - GIRO 412235

NIET VOOR PUBLICATIE.
NADruk VERBODEN.

Gewijzigde aanvulling op Rapport No.55.

Berekening van de rentabiliteit van het akkerbouwbedrijf bij de voorgestelde prijzen voor oogst 1947 en den invloed op die rentabiliteit van 1e de verhoogde kinderbijslagpremie en 2e een eventuele verhoging van de arbeidskosten met 6 cent per uur ingaande 1 Mei 1947.

De rentabiliteit is berekend op basis van rapport No. 55 bij de volgende gemiddelde prijzen:

Tarwe	f. 20.--	per 100 kg
Rogge	" 20.--	" " "
Gerst	" 19.--	" " "
Haver	" 17.50	" " "
Groene erwten	" 26.--	" " "
Bruine boonen	" 36.--	" " "
Witte boonen	" 40.--	" " "
Blauwmaanzaad	" 67.50	(Gemiddelde van 50 en 85)
Karwijzaad	" 62.50	(" " 50 en 75)
Consumptie-aardappelen	" 6.95	1) per 100 kg (incl. f.0.70 bewaarvergoeding)
Fabrieksaardappelen	" 4.50	per 100 kg
Suikerbieten	" 34.--	" 1000 kg

- 1) De gemiddelde aardappelprijs voor het jaar 1946 in Zeeland bedroeg f.6.75. Uitgaande van dezen prijs werd voor het komende jaar een prijs van f.6.25 + f. 0.70 bewaarvergoeding = f. 6.95 berekend.

In de berekening van de kostenstijging tengevolge van de verhoogde premie ingevolge de Kinderbijslagwet is, in afwijking op de vorige aanvulling, rekening gehouden met een premie van 2.25 % van het loon, gedurende de periode vóór 1 Januari 1947 en een premie van 5.5% vanaf 1 Januari 1947.

In de berekening van de kostenstijging bij een verhoging van de arbeidskosten met 6 cent per uur vanaf 1 Mei 1947 is aangenomen, dat voor oogst 1947 1/3 van den arbeid vóór dien datum verricht is, terwijl 2/3 van de werkzaamheden na dien datum valt.

Den Haag, 28 Januari 1947.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT.

	Berekende kostprijs rapport no. 55	winst; verlies per ha in glds.	winst; verlies in % v.d. bruto-kosten	Kostenstij- ging ing. verhoogde kinderbij- slagpremie in glds/ha	Idem per 100 kg	Kostenstij- ging bij 6 cts. ar- beidskosten stijging van- af 1 Mei	Idem per 100 kg
<u>I. Noordelijke Bouwstreek.</u>							
1. Wintertarwe	f. 16.10	f. 148.-	21%	f. 4.15	f. 0.11	f. 11.44	30.1 ct.
2. Zomertarwe	" 17.70	" 79.-	11%	" 4.44	" 0.13	" 11.25	32.6 "
3. Wintergerst	" 16.40	" 99.-	14%	" 4.08	" 0.11	" 11.25	29.6 "
4. Haver	" 14.-	" 154.-	22%	" 4.51	" 0.19	" 11.56	26.3 "
5. Erwtten	" 22.50	" 103.-	14%	" 6.41	" 0.22	" 14.81	50.2 "
6. Blauwmaanzaad 1)	" 67.60	" 243.-	35%	" 5.31	" 0.49	" 13.13	121.6 "
7. Karwijzaad 1)	" 46.40	" 357.-	34%	" 5.98	" 0.40	" 13.-	86.1 "
8. Suikerbieten 2)	" 23.90	" 154.-	19%	" 13.88	" 0.39	" 30.75	87.1 "
<u>Gewogen gemiddelde</u>							
		f. 154.-		f. 6.12	f. 0.14	f. 14.81	
<u>II. Oldambt.</u>							
1. Wintertarwe	f. 17.40	f. 84.-	13%	f. 4.51	f. 0.14	f. 12.50	38.8 ct.
2. Zomertarwe	" 19.10	" 27.-	4%	" 5.23	" 0.17	" 13.25	44.3 "
3. Gerst	" 17.-	" 68.-	11%	" 4.62	" 0.14	" 12.75	37.4 "
4. Haver	" 14.60	" 116.-	17%	" 5.09	" 0.13	" 13.06	32.7 "
5. Erwtten	" 30.50	" 116.-		" 6.61	" 0.31	" 15.31	71.9 "
6. Blauwmaanzaad 1)	" 72.70	" 169.-	27%	" 6.82	" 0.67	" 16.88	165.5 "
7. Karwijzaad 1)	" 49.20	" 232.-	23%	" 5.11	" 0.40	" 11.13	87.6 "
8. Suikerbieten 2)	" 26.60	" 74.-	10%	" 14.58	" 0.46	" 32.31	102.9 "
<u>Gewogen gemiddelde</u>							
		f. 74.-		f. 5.39	f. 0.11	f. 13.72	
<u>III. Zeeland.</u>							
1. Wintertarwe	f. 17.80	f. 77.-	11%	f. 3.71	f. 0.11	f. 10.25	29.2 ct.
2. Zomertarwe	" 17.20	" 68.-	10%	" 3.71	" 0.10	" 10.25	27.0 "
3. Haver	" 17.80	" 10.-		" 4.20	" 0.13	" 10.75	31.0 "
4. Erwtten	" 26.40	" 8.-	1%	" 6.28	" 0.27	" 14.56	58.9 "
5. Bruine boonen	" 35.60	" 20.-	45%	" 6.64	" 0.34	" 15.38	73.9 "
6. Witte boonen	" 41.10	" 446.-	20%	" 6.64	" 0.39	" 15.38	85.4 "
7. Suikerbieten	" 22.80	" 279.-	16%	" 12.18	" 0.32	" 27.63	69.4 "
8. Aardappelen (cons.)	" 5.80	" 159.-		" 16.24	" 0.07	" 34.63	14.3 "
<u>Gewogen gemiddelde</u>							
		f. 159.-		f. 7.50	f. 0.11	f. 17.71	

	Berekende kostprijs rapport no. 55	winst; verlies per ha in gls.	winst; verlies in % v.d. bruto-kosten	Kostenstij- ging ing. verhoogde kinderbij- slagpremie in gls/ha	Idem per 100 kg	Kostenstij- ging bij 6 cts, ar- beidskosten stijging van- af 1 Mei	Idem per 100 kg
IV. Groninger Veenkoloniën.							
1. Zomertarwe	f. 21.40	f. 35.-	6%	f. 4.07	f. 0.16	f. 11.06	43.7 ct.
2. Rogge	" 20.10	" 3.-	0%	" 3.89	" 0.15	" 10.56	40.6 "
3. Haver	" 14.80		16%	" 4.26	" 0.11	" 11.56	31.2 "
4. Fabrieksaardappelen	" 4.40	f. 100.-	2%	" 10.93	" 0.04	" 23.56	9.5 "
5. Suikerbieten 2)	" 28.80	" 153.-	15%	" 15.62	" 0.53	" 34.88	118.6 "
Gewogen gemiddelde		f. 27.-	3%	f. 7.07		f. 16.63	

1) Bij de prijzen van Blauwmaanzaad en Karwijzaad van resp. f. 85.- en f. 75.- per 100 kg, stijgt de gewogen gemiddelde winst met resp. voor de Noordelijke Bouwstreek f. 5.- per ha en voor het Oldambt met f. 11.- per ha. Bij een prijs van f. 50.- voor beide gewassen, daalt de gewogen gemiddelde winst met dezelfde bedragen.

2) Alles per 1000 kg.

NIET VOOR PUBLICATIE, NADruk VERBODEN.

Rapport No. 55.

ONDERZOEK NAAR DE KOSTPRIJZEN VAN DE VOORNAAMSTE AKKERBOUWPRODUCTEN VOOR OOGST 1947

De resultaten van dit onderzoek werden getoetst door een Commissie van Advies bestaande uit de Heeren:

1. Ir. T.H.Tjallema	Den Haag (voorzitter)
2. Ir. M.A.Geuze	Poortvliet.(Zld.)
3. J.A.Leffers	Gasselternijveenschemond.(Gr.)
4. Ir. C.A.van Schendel	Breda
5. J.H.Wolthuis	Enter.(Gv.)
6. J.A.Wijk	Warfhuizen.(Gr.)
7. B.Zinkweg	Numansdorp.(Z.H.)

DOEL.

Het verkrijgen van een zoo betrouwbaar en volledig mogelijk beeld van de absolute en relatieve hoogte van de kostprijzen der voornaamste akkerbouwproducten, zooals die naar alle waarschijnlijkheid bij een gemiddelde oogstverwachting, gelet op het tekort aan kunstmest, in 1947 zullen zijn.

BASISGEGEVENS.

De basiscijfers in de Groninger Noordelijke Bouwstreek en in het Oldambt (oogstjaren 1936 t/m 1939) zijn ontleend aan de verslagen van de Bedrijfsstudiegroepen der Groninger Mij. voor landbouw; de cijfers van de Groninger Veenkoloniën der oogstjaren 1939 en 1940 zijn destijds verzameld door den Accountantsdienst van het Departement van H.N.S. en Landbouw; die van de oogstjaren 1942 en 1943 zijn volgens het systeem van het L.E.I. verwerkt. Voor Zeeland en Overijssel (oogstjaren 1941 en 1942) zijn de cijfers eveneens ontleend aan de kostprijsboekhouding van het L.E.I.

De berekening van stroovlas in Westelijk Noord-Brabant steunt op de cijfers van de Cqsp. Vlasfabriek "Dinteloord" te Steenberghe, welke betrekking hebben op zaaiklaar - verhuurd land in de oogstjaren 1936 t/m 1941. Dit land was in de jaren 1936/40 vrijwel uitsluitend gelegen in Westelijk Noord-Brabant, in 1941 grotendeels in de Wieringermeer en de Haarlemmermeer.

Bijlage IV geeft een volledig overzicht van de basisjaren, het aantal waarnemingen en, in sommige gebieden, van de oppervlakte beteeld met de gewassen, waarop de gegevens betrekking hebben.

Samenvattend kan men zeggen, dat de basis smal is, zoowel wat het aantal gebieden als wat het aantal bedrijven betreft.

Van de zeekleigronden zijn de meeste cijfers aanwezig, n.l.

a. Groningen met, voor de voornaamste gewassen, in totaal 90 à 100 waarnemingen, verdeeld over de oogstjaren 1936 t/m 1939.

b. Zeeland, met totaal 125 à 190 waarnemingen, verdeeld over de oogstjaren 1941 en 1942.

Van den zandgrond zijn er alleen cijfers uit Overijssel n.l. 110 à 120 waarnemingen, verdeeld over de oogstjaren 1941 en 1942. Echter is de juistheid dezer cijfers niet zoo groot te achten als die in de overige gebieden.

De kostprijsberekening op kleine gemengde bedrijven geeft bijzondere moeilijkheden. Op deze bedrijven kan een teveel aan eigen arbeidskrachten een zeer hoogen loonpost veroorzaken, waardoor de kostenberekening dan niet steunt op rationeele bedrijfsvoering.

Van dalgrond zijn er cijfers uit de Groninger Veenkoloniën n.l. 27 à 47 waarnemingen verspreid over 4 (resp. 2) oogstjaren.

Voor koolzaad, waarvan blijkbaar door de groote uitbreiding van het areaal in de laatste oorlogsjaren geen behoorlijke opbrengst is te verwachten, is geen berekening meer gemaakt.

DE METHODE.

Van het beschikbare materiaal zijn steeds de gemiddelden per gebied berekend. De vraag doet zich voor in hoeverre deze gemiddelden een juist beeld van het geheele gebied, waarin de bedrijven zijn gelegen, geven. Dit is onderzocht door de verhouding van de winstcijfers uit de belastingboekhouding van een groot aantal bedrijven in het betreffende gebied te vergelijken met het gemiddelde totale winstcijfer van de bedrijven, waarvan de cijfers dezer berekeningen zijn ontleend. In de Noordelijke Bouwstreek en het Oldambt bleek dat verschil verwaarloosd te kunnen worden; in Zeeland niet. Derhalve is in Zeeland de berekende gemiddelde kostprijs verhoogd door vermenigvuldiging met een factor (zie bijlage der eindberekening), die ontleend is aan de verhouding van het gemiddelde winstcijfer van een groot aantal bedrijven éénerzijds en het gemiddelde winstcijfer der kostprijsbedrijven anderzijds.

Voor Overijssel en voor de Veenkoloniën was in dit opzicht geen conclusie te trekken.

DE WIJZE VAN BEREKENEN.

1. De wijzigingscoëfficiënten.

De afzonderlijke kostenfactoren zijn met behulp van wijzigingscoëfficiënten omgerekend tot het kostenpeil van Juli/Aug. 1946. Voor verschillende kostenelementen (bijv. zaaizaden, kunstmest) was de prijs voor oogst 1947 reeds vastgesteld en konden deze prijzen in dit rapport worden verwerkt.

De wijzigingscoëfficiënt van het loon, is gebaseerd op het huidige officieel vastgestelde uurloon van 64 cent en een accoordloon, dat per in accoord gewerkt uur 20% boven het uurloon ligt.

Voor toelichting op de omrekening van dit belangrijke kostenelement wordt verwezen naar bijlage III blz. 8.

2. De opbrengsten van de hoofdproducten.

Om de toevalligheid der geogoste hoeveelheden, die in een gemiddelde van één of enkele oogstjaren ligt opgesloten, uit te schakelen, zijn deze cijfers die uit de boekhoudingen als gemiddelden berekend zijn, herberekend tot z.g. genormaliseerde opbrengsten.

Voor het berekende resultaat en voor de wijze, waarop dit is geschied, wordt verwezen naar bijlage I.

3. De opbrengsten van de bijproducten.

Bijlage II vermeldt de hoeveelheden en prijzen der bijproducten. Voor de bijproducten worden de prijzen(of waarde) af - eigen - bedrijf in rekening gebracht.

Het aldus berekende bedrag van de waarde der bijproducten wordt afgetrokken van de totale kosten.

Het overblijvende bedrag wordt als kosten van het hoofdproduct opgevat.

4. Oogstderving.

De te verwachten opbrengst voor oogst 1947 zal lager zijn dan de berekende normale opbrengst als gevolg van een tekort aan kunstmeststoffen.

Een en ander is nader uiteengezet in Bijlage V.

5. Loon voor handenarbeid van den boer.

Voor dezen handenarbeid is een loonbedrag (incl. sociale lasten) gerekend naar rato van het loon, dat aan een betaalden arbeider in het betreffende gebied zou zijn betaald. Voor het zandgebied van Overijssel beteekent dit voor den boer zelf een bedrag van f.150.--(granen) resp. f.435 (aardappelen) per ha; voor de Groninger Veenkoloniën + f. 45.-- per ha. (zie tabel IV en V). Voor de overige gebieden met bedrijven van gemiddeld + 50 ha., heeft deze post weinig of niets te beteekenen.

Het ingecalouleerde bedrag voor loon en sociale lasten van boer en gezinsleden heeft met name grooten invloed op den kostprijs in een gebied met kleine bedrijven.

Indien men den loonpost per ha. in Overijssel vergelijkt met een gebied van ongeveer gelijke grondsoort, maar met een rationeelere bedrijfsgrootte en met en met rationeelere verkaveling en ligging der perceelen, krijgt men de volgende cijfers:

Loonbedrag (inclusief sociale lasten.)

	rogge	haver	aardappelen	
Overijssel	289	304	856	(consumptie).
Gron.Veenkoloniën	199	218	451	(fabriek)
Verschil	90	86	405	

Bovenstaande factoren (rationeelere verkaveling en ligging der perceelen) zijn oorzaak van den hoogen loonpost op deze kleine bedrijven. (De onderzochte bedrijven van Overijssel zijn gemiddeld + 11 ha.)

Op bedrijven met een dergelijke bedrijfsgrootte is bovendien zeer spoedig sprake van een teveel aan arbeidskrachten gedurende een groot deel van het jaar, daar de arbeid grootendeels door den boer en zijn gezinsleden wordt verricht.

6. De afschrijving op werktuigen en paarden.

Deze is geschied op basis van de recente waarde.

7. De rente over den dooden inventaris en van het omlopend kapitaal.

De rentestand van langlopend vastrentend kapitaal is thans gedaald tot 3%.

Er is derhalve 3% rente gerekend over het hierin geïnvesteerde kapitaal. De waarde is eveneens berekend op basis van de recente prijzen.

8. Ondernemingsbelasting.

Deze zal in de toekomst ook voor de landbouwbedrijven ingevoerd worden. Deze belasting wordt geheven volgens 2 grondslagen:

1e. over de winst

2e. over het bedrijfskapitaal $2,4 \times 2 \text{ o/oo}$

ad.1. Dit gedeelte van de belasting mocht tot nu toe in de industrie ook in de kosten worden doorberekend.

Volgens mondelinge mededeeling van den Directeur-Generaal voor de Prijzen zal aan deze mogelijkheid echter een einde worden gemaakt. Bij invoering van deze belasting voor den landbouw zal derhalve alleen het bedrag ad.2 in de kosten mogen worden opgenomen.

ad.2. Het bedrijfskapitaal is per ha. nagenoeg gelijk te stellen aan de bruto-kosten per ha. Over dit bedrag is 4.8 o/oo genomen om de in te berekenen ondernemingsbelasting volgens den 2en grondslag te vinden.

Voor Overijssel waar als gevolg van den hoogloonpost voor eigen gezinsarbeid het bedrag aan bruto-kosten geen juiste maatstaf is voor het bedrijfskapitaal, werd een bedrijfskapitaal per ha. berekend van resp. f.400.- (granen) en f.700.- (aardappelen).

9. Ondernemerswinst en ondernemersinkomen.

In tabel I, II, III en IV is berekend het bedrag aan ondernemerswinst per product en per ha. op basis van de in dit rapport berekende kostprijzen, bij verschillende prijzen t.w.

1e. de richtprijzen voor oogst 1946

2e. prijzen welke + 5% lager zijn dan onder 1

3e. prijzen welke + 5% hooger zijn dan onder 1

Op basis van de betaalde oppervlakten werd uit de winst per product per ha., de (gewogen) gemiddelde ondernemerswinst per ha. berekend

Voor de Groninger Veenkoloniën en Overijssel werd bovendien berekend het inkomen per ha. van den boer d.w.z. de ondernemerswinst (negatief in Overijssel) vermeerderd met de belooning die voor den handenarbeid van den boer in de kosten is opgenomen.

Voor Overijssel blijkt ook dit inkomen nog steeds negatief te zijn. Pas wanneer men het inkomen van het gehele gezin berekent, komt men tot een positief cijfer.

Volgens een ruwe schatting bedraagt voor de betreffende bedrijven het bedrag aan betaalden arbeid 5% van den totalen loonpost.

In de totale kosten per ha. is dus een loon (inclusief sociale lasten) inberekend voor den boer en eigen gesinsleden van resp. voor rogge f. 275.-

haver f. 289.-

cons.aardappelen f. 771.-

Op basis van de richtprijzen voor oogst 1946 beteekent dit een gezinsinkomen per ha van:

voor rogge:	275 - 175 = f. 100,— per ha
haver:	289 - 253 = f. 36,— per ha
eens. aardappelen:	771 - 435 = f. 336,— per ha

DE BETROUWBAARHEID DER CIJFERS.

1. De juistheid van de basiscijfers.

De kostencijfers zijn alle ontleend aan de kostprijsboekhoudingen en kunnen dus als zoodanig voldoende betrouwbaar worden geacht.

Voor zoover de kostencijfers ontleend zijn aan oorlogsjaren, zooals in Zeeland en Overijssel - en gedeeltelijk in de Veenkoloniën - het geval is (oogstjaren 1941, 1942 en 1943), is het mogelijk dat gefingeerde cijfers zijn verwerkt. Echter zal in de eerste oorlogsjaren dit nog in geringe mate het geval zijn geweest, vooral op de groote akkerbouwbedrijven in Zeeland, waar toen althans het tegen te hoogen prijs verkoopen der producten heel weinig beteekend zal hebben, zoodat uit hoofde hiervan geen gefingeerde kosten opgenomen behoeften te worden.

2. De juistheid van de omgerekende cijfers.

De basisjaren, voornamelijk die van vóór den oorlog, zijn bij gebrek aan recentere cijfers, veraf gelegen van de periode waarvoor deze voor-calculation is opgesteld.

In feite hebben zich een aantal wijzigingen voorgedaan, die moeilijk in een cijfer zijn uit te drukken.

Zoo heeft zich een sterkere mechanisatie voltrokken, het dorschen geschiedt in hogere mate door loondorschers e.d.

In het algemeen zijn de basiscijfers op grond hiervan niet gewijzigd, daar dit weer verschuivingen in andere posten tengevolge zou hebben.

Wel is bij den post loon rekening gehouden met veranderingen (behalve die in het loonpeil) zooals vermindering van de arbeidsprestaties en verschuiving van werk verricht in tijdloon naar werk in accoordloon.

De loonpost is verhoogd met 5% daar de vermindering der individueele arbeidsprestatie voor oogst 1947 op 5% geschat is. Bij deze schatting is een aanzienlijke verbetering in vergelijking met dit jaar verondersteld.

Het is geenszins uitgesloten, dat ook voor oogst 1947 nog een schaarschte aan landarbeiders zal bestaan, waardoor het totaal aantal uren dan lager zou zijn dan in de basisjaren het geval was.

1) Voor de berekening van oogst 1948 zal gebruik gemaakt kunnen worden van de kostprijsboekhoudingen van het oogstjaar 1946, dat 1 Mei 1947 afgesloten wordt.

Zou dit het geval zijn dan zou om deze reden weer een verlaging van het aantal uren (en dus van het loonbedrag per ha) toegepast moeten worden. Dit is niet geschied; daar in dat geval dan ook sprake zou zijn van vermindering van de te oogsten hoeveelheden als gevolg van onvoldoende onkruidbestrijding en van onvoldoende en ontijdige grondbewerking, temeer daar deze laatste factoren door de ongunstige weersomstandigheden in 1946 nog merkbare invloed hebben gehad.

Beide eventuele invloeden - minder arbeidsuren per ha beschikbaar en vermindering van de oogstopbrengst tengevolge hiervan - worden dan geacht elkaar te compenseren.

DE RESULTATEN.

Bij het beoordeelen der resultaten in tabel I, II, III, IV en V valt het volgende op te merken:

1. De loonpost is berekend bij een uurloon van 64 cent voor Groningen en Zeeland en een weekloon van f.42.50 voor Overijssel.
2. Voor accord werkzaamheden is een loon van 20% boven de belooning in uurloon gerekend, daar volgens de voorschriften van het College van Rijksbemiddelaars - gemiddeld - niet meer betaald mag worden. De aanvankelijk, voor oogst 1946, afgesloten contracten voor accord werkzaamheden zijn niet door den Minister bindend verklaard.
3. De in de tabellen vermelde uitkomsten gelden voor het gemiddeld bedrijf in het betreffende gebied (zie toelichting onder "De methode").
4. De uitkomsten in de Groninger Veenkoloniën worden ongunstig beïnvloed door de relatief hoge oogstderving die op dalgrond te verwachten is.
5. De uitkomsten van Overijssel hebben betrekking op het akkerbouwgedeelte van kleine gemengde bedrijven, waar het grootste deel van de oppervlakte door grasland wordt ingenomen.
6. De gemiddelde kostprijzen voor het geheele land zijn uit de uitkomsten van dit kleine aantal gebieden niet zonder meer te trekken.
7. In de kostprijzen zijn de gemiddelde kosten van het bewaren begrepen.
8. Bij de berekening van de ondernemerswinst is verondersteld, dat geen premie voor vroeg inleveren verleend zal worden.
9. De opbrengsten en kosten hebben betrekking op producten van gemiddelde kwaliteit (B. klasse voor granen enz.)
Van de meer specifieke producten, zooals voor zaaizaad of pootgoed geteelde producten, uien, e.d. waren geen berekeningen te maken.
Bij de winst op gerst is uitgegaan van den prijs van voergerst; de hoogere winst die wordt verkregen, omdat een gedeelte van de gerst als brouwgerst kan worden verkocht, is derhalve buiten beschouwing gelaten.
De eventuele winst uit de paardenfokkerij komt niet in het gemiddelde winstcijfer per ha tot uitdrukking.
10. Voor de vergelijking met de kostprijsberekeningen voor oogst 1946 (rapport 35) valt op te merken, dat bij deze berekeningen de daling van de arbeidsprestatie niet zooals thans is verrekend in den loonpost maar in de mindere oogstopbrengst als gevolg van de door gedaalde arbeidsprestatie en geringer aantal werkrachten, onvoldoende onkruidbestrijding en onvoldoende en ontijdige grondbewerking.
11. Indien ook voor oogst 1947 evenals voor oogst 1946 in bepaalde gebieden de werkelijk te betalen loonen aanzienlijk hooger liggen dan de officiële toegestane loonen, zullen de winstcijfers in die gebieden veel lager komen te liggen dan die in de tabellen I t/m IV. (zie tabel VI).

WIJZIGINGSOEFFICIËNTEN OOGST 1947.

POSTENBEMERKINGEN	Indirecte kosten									
	N. Bouwstreek en Oudambt		Groninger Veenkoloniën							
	t.o.v. 1936/39	t.o.v. 1939	t.o.v. 1940	t.o.v. 1942	t.o.v. 1943	t.o.v. 1941	t.o.v. 1942	t.o.v. 1941	t.o.v. 1942	Overijssel
1. Loon	2.68	2.63	2.39	1.96	1.80	2.33	2.24	2.33	2.24	
2. Sociale lasten	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	
3. Paardekosten	2.40	2.40	2.-	1.40	1.35	1.62	1.40	1.62	1.40	
4. Tractorkosten	1.80	1.80	1.58	1.17	0.44	-	-	-	-	
5. Kosten werktuigen										
a. Afschrijving werktuigen	3.37	3.40	2.55	1.87	1.65	1.99	1.81	1.99	1.81	
b. Rente doode inventaris	2.52	2.33	1.91	1.40	-	-	-	-	-	
c. Onderhoud werktuigen	2.88	2.85	2.64	1.92	-	-	-	-	-	
11. Kalkmeststoffen	3.54	3.54	3.46	2.15	1.92	2.56	2.15	2.56	2.15	
13. Groenbemesting	6.32	6.32	4.89	2.15	1.41	2.17	2.15	2.17	2.15	
14. Stalmest	2.-	1.50	1.36	0.94	1.36	1.25	0.94	1.25	0.94	
19. a. Brandverzekering oogst + doode inventaris	2.75	-	-	-	-	-	-	-	-	
b. Hagel- en stormverzekering	2.12	-	-	-	-	-	-	-	-	
21. Drainage-materiaal	2.08	2.08	1.81	1.81	1.81	-	1.81	-	-	
24. Rente onroerend-kapitaal	1.59	-	-	-	-	-	-	-	-	
25. Abonnementen + reiskosten	1.56	-	-	-	-	-	-	-	-	
26. Diversen	1.67	2.64	2.47	1.93	1.64	1.50	1.38	1.50	1.38	
27. Pacht	1.-	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	
33. Aanschaffing klein gereedschap	-	3.07	2.88	1.88	1.36	2.16	1.88	2.16	1.88	

WIJZIGINGSCOEFFICIENTEN COEST 1947 (t.o.v. 1936/39)

Directe kosten van de Noordelijke Bouwstreek en het Oldambt.

Kostenelementen	Wintertarwe	Zomertarwe	Wintergerst	Laver	Erwten	Blauwmaanzaad	Karwijzaad	Suikerbieten
1. Loon	2.68	2.68	2.68	2.68	2.68	2.68	2.68	2.68
2. Sociale lasten (in % v.b. loon)	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%
3. Paardekosten	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40
4. Tractorkosten	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80
6. Dorschen	2.49	2.49	2.49	2.49	2.49	2.49	2.49	-
8. Stikstof (Noordelijke Bouwstreek Oldambt)	29.-	29.-	29.-	29.-	-	54.38	54.38	54.38
9. Fosforzuur (Noordelijke Bouwstreek Oldambt)	21.75	21.75	21.75	21.75	-	43.50	43.50	43.50
10. Kali (Noordelijke Bouwstreek Oldambt)	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
14. Stalmest	13.-	13.-	13.-	13.-	13.-	19.50	19.50	19.50
15. Zaaizaad	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50
16. Ontsmetten zaaizaad	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-
18. Bestrijding plantenziekten	2.30	2.45	2.74	2.78	2.64	3.47	3.16	2.16
23. Vracht	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93
26. Diversen	4.42	4.42	4.42	4.42	4.42	4.42	4.42	4.42
29. Weegloon	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25
34. Kosten zichtmachine	1.67	1.67	1.67	1.67	1.67	1.67	1.67	1.67
	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-
	2.57	2.57	2.57	2.57	-	2.57	2.57	-

WIJZIGINGSCOEFFICIENTEN OOGST 1947.

Directe kosten van de Groninger Veenkoloniën.

Kostenellemen ten	t.o.v. 1939			t.o.v. 1940			t.o.v. 1942			t.o.v. 1943		
	Zomer- tarwe	Rogge	Haver	Zomer- tarwe	Rogge	Haver	Zomer- tarwe	Rogge	Haver	Zomer- tarwe	Rogge	Haver
1. Loon	2.63	2.63	2.63	2.39	2.39	2.39	1.96	1.96	1.96	1.80	1.80	1.80
2. Sociale lasten	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%
3. Paardekosten	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	1.40	1.40	1.40	1.35	1.35	1.35
4. Tractorkosten	1.80	1.80	1.80	1.58	1.58	1.58	1.17	1.17	1.17	0.44	0.44	0.44
5. Dorschen	2.49	2.49	2.49	2.37	2.37	2.37	1.33	1.33	1.33	1.26	1.26	1.26
6. Bindertouw	2.58	2.58	2.58	2.58	2.58	2.58	0.81	0.81	0.81	0.70	0.70	0.70
7. Bindertouw	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
8. Stikstof	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60
9. Fosforzuur	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25	16.25
10. Kali	2.45	3.01	2.78	2.12	2.55	2.34	1.68	1.73	1.87	1.94	1.73	1.71
15. Zaaizaad c.q. pootgoed	-	-	-	-	-	-	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13
16. Ontsmetten idem.	-	-	-	-	-	-	1.54	1.54	1.54	1.54	1.21	1.21
18. Ziektebestrijding	-	-	-	-	-	-	1.52	1.52	1.52	1.45	1.45	1.45
19. Verzekering	2.33	2.33	2.33	1.96	1.96	1.96	1.02	1.02	1.02	-	-	-
22. Dekstroo	-	-	-	-	-	-	1.36	1.36	1.36	1.25	1.25	1.25
23. Transportkosten	-	-	-	-	-	-	1.01	1.01	1.01	1.11	1.11	1.11
24. Rente ontlepend kapitaal	1.46	1.46	1.46	1.25	1.25	1.25	1.93	1.93	1.93	1.64	1.64	1.64
26. Diversen en algemeene kosten	2.64	2.64	2.64	2.47	2.47	2.47	-	-	-	-	-	-
34. Kosten zichtmachine	-	-	-	2.57	2.57	2.57	-	-	-	-	-	-

WIJZIGINGSCOEFFICIENTEN OOST 1947.
Directe kosten van Overijssel.

Kostenelementen	t.o.v. 1941			t.o.v. 1942		
	Rogge	Haver	Cons. aard.	Rogge	Haver	Cons. aard.
1. Loon	2.33	2.33	2.33	2.24	2.24	2.24
2. Sociale lasten	16%	16%	16%	16%	16%	16%
3. Paardekosten	1.62	1.62	1.62	1.40	1.40	1.40
6. Dorschen	1.89	1.89	-	1.33	1.33	-
7. Bindertouw	1.00	1.00	-	0.81	0.81	-
8. Stikstofmeststoffen	32.63	32.63	61.63	32.63	32.63	61.63
9. Fosforzuurmeststoffen	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60	27.60
10. Kalimeststoffen	16.25	16.25	29.25	16.25	16.25	29.25
15. Zaaizaad en pootgoed	2.18	2.20	1.95	1.73	1.87	1.90
18. Ziektebestrijding	1.67	1.67	1.67	1.54	1.54	1.54
19. Verzekering	1.61	1.61	1.61	1.49	1.49	1.49
22. Dekstroo	-	-	1.02	-	-	1.02
24. Rente omlopend kapitaal	1.08	1.08	1.08	1.01	1.01	1.01
26. Diversen	1.50	1.50	1.50	1.38	1.38	1.38

223. Transportkosten/vracht:

WIJZIGINGSOEFENINGEN IN LAND.

Kostenelementen	1947 t.o.v. 1942							
	Wintertarwe	Zomergerst	Haver	Erwten	Bruine boonen	Witte boonen	Cons.aard.	Suikerbieten
1. Loon	1.72	1.72	1.72	1.72	1.72	1.72	1.72	1.72
2. Sociale lasten	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%
3. Paardekosten	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40
5. Kosten werktuigen								
5a. Afschrijving werktuigen	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81
5b. Rente doode inventaris	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38
5c. Onderhoud werktuigen	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80
6. Dorschloon c.q. dorschkosten	1.33	1.33	1.33	1.33	1.33	1.33	-	-
7. Bindertouw	0.81	0.81	0.81	-	-	-	-	-
8. Stikstofmeststoffen	21.75	21.75	21.75	-	-	-	43.50	43.50
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
10. Kaliummeststoffen	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50
11. Kalkmeststoffen	2.15	2.15	2.15	2.15	2.15	2.15	2.15	2.15
13. Groenbemesting	2.14	2.14	2.14	2.14	2.14	2.14	2.14	2.14
14. Stalmest	0.94	0.94	0.94	0.94	0.94	0.94	0.94	0.94
15. Zaaizaad en pootgoed	1.64	1.75	1.87	1.60	1.95	2.02	1.90	1.55
16. Ontsmetten idem	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13	1.13
18. Ziektebestrijding	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54
19. Verzekering	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
21. Drainage-materiaal	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81	1.81
22. Dekstroo	-	-	-	-	-	-	1.02	-
23. Transportkosten/vracht	1.36	1.36	1.36	1.36	1.36	1.36	1.36	1.36
24. Rente omlopend kapitaal	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
26. Diversen	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38	1.38
27. Pacht	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10

WIJZIGINGSCOËFFICIENTEN STROOVLAS OOGST 1947.

Kostenelementen	Noordelijke Bouwstreek	Westelijk Noord-Brabant		
	t.o.v. 1936/1939	t.o.v. 1939	t.o.v. 1940	t.o.v. 1941
1. Loon	2.68	279	252	2.05
2. Sociale lasten	16 %	16 %	16 %	16 %
3. Paardekosten	2.40	-	-	-
8. Stikstofmeststoffen	29.---	21.75	21.75	21.75
9. Fosforzuurmeststoffen	16.40	18.40	18.40	18.40
10. Kalimeststoffen	13.---	6.50	6.50	6.50
15. Zaaizaad	2.72	2.72	2.20	1.75
16. Ontsmetten zaaizaad	0.93	-	-	-
18. Ziektebestrijding	-	4.42	2.10	1.67
19b. Hagelverzekering	-	2.36	1.56	1.51
23. Vracht	2.25	2.25	1.90	1.50
24. Rente omlopend kapitaal	-	1.70	1.07	1.07
26. Diversen	1.67	-	-	-
27. Pacht	1.---	1.05	1.05	1.05
28. Repelen	256	255	229	195
29. Weegloon	2.---	2.---	2.---	2.---
30. Provisie	1.67	-	-	-
31. Commissieloon	-	1.67	1.67	1.25

Toelichting op de Wijzigingscoëfficiënten.

1. Loon.

Met name t.a.v. den post loon komt het groote bezwaar, dat men voor de kostprijsberekeningen moet steunen op basisjaren welke te ver in het verleden liggen, naar voren.

T.o.v. de basisjaren hebben de volgende veranderingen plaats gehad.

- a. Door de voortschrijdende mechanisatie komen de verhoudingen anders te liggen.
- b. De verhouding werkzaamheden in uurloon tot werkzaamheden in accoordloon is volkomen gewijzigd. Een veel grooter deel van de werkzaamheden geschiedt tegenwoordig in accoordwerk.
- c. Tengevolge van het arbeiderstekort in den landbouw, zal veelal getracht worden een groot aantal arbeiders als vaste kern aan het bedrijf te verbinden, dan voor en in den oorlog het geval was, waardoor het aantal onproductieve uren wordt verhoogd.
- d. Er wordt gebruik gemaakt van oogstcolonnes in dienst van het Bureau Oogstvoorziening, waarbij de loonkosten + 10% hoger liggen dan voor gewone arbeiders.
- e. Er moeten thans speciale vergoedingen worden betaald om arbeiders aan te trekken (bijv. fietsvergoedingen).
- f. In de basisjaren van vóór 1941 bestond nog niet de verplichte doorbetaling gedurende vacantie, Christelijke feestdagen en regenverlet, hetgeen thans wel het geval is.
- g. De arbeidsprestatie per gewerkt uur ligt thans belangrijk beneden die in de basisjaren.

De berekende kostprijzen zijn gebaseerd op het officieel vastgestelde uurloon van 64 cent, dat voor geoeffenden in Groningen en Zeeland geldt; voor Overijssel is uitgegaan van een weekloon voor vaste arbeiders van f.42,50.

Op grond van de geldende uurloonen en weekloonen in de basisjaren werden berekend de wijzigingscoëfficiënten, waarmede de loonen zijn veranderd t.o.v. de basisjaren. (zie verderop)

Behalve het verloop van het uurloon is de invloed van bovengenoemde veranderingen als volgt in de loonkosten tot uitdrukking gebracht:

Ad.a. De invloed van de toenemende mechanisatie is thans nog zeer moeilijk te beoordeelen. Enerzijds geeft mechanisatie lagere loonkosten per ha, anderzijds stijgen de kosten werktuigen.

Een verschuiving in beide posten aanbrengen heeft geen zin, men den invloed op de totale kosten niet kent. Pas de cijfers van recente jaren (oogstjaar 1946) zullen hierover licht verschaffen.

Ad.b. Als gevolg van de verschuiving in de verhouding van hoeveelheid werk in uurloon tot de hoeveelheid in accoordloon stijgt het uitbetaalde bedrag per gewerkt uur. Daartegenover staat echter een daling van het aantal gewerkte uren per ha, daar de uurprestatie bij werk in accoordloon hoger ligt dan bij werk in uurloon.

De berekening is gebaseerd op een toegestaan accoordloon van 20% boven het uurloon van 64 cent.

Aangezien vrij algemeen werd en wordt aangenomen dat de prestatie per gewerkt uur in accoordloon gemiddeld + 20% ligt boven de uurprestatie bij werk in uurloon, behoeft voor de verschuiving in de verhouding uurloon, accoordloon geen correctie

Rapport No.55 bijlage III (9)

op de wijzigingscoëfficiënt te worden aangebracht.

Per gewerkt uur wordt 20% meer betaald maar tevens 20% meer gepresteerd, zoodat tenslotte het loonbedrag per ha bij gelijk-blijvend uurloon niet verandert bij een verschuiving in de verhouding uurloon : accoordloon.

Ad.c. Deze factor is alleen van belang op de groote bedrijven. In de Groninger Veenkoloniën met bedrijven van + 20 ha en in Overijssel is hiermee geen rekening gehouden.

Volgens schatting van de Commissie van Advies is het aantal improductieve uren thans minstens 100% meer dan in de jaren voor 1940 en minstens 50% meer dan in de jaren 1941 en 1942.

Volgens gegevens van de Groninger Bedrijfsstudiegroepen be-droeg het aantal improductieve uren per ha gem. 1936/'39:

11 uur is $11 \times 27.5 = f.3.03$. Omgerekend met de W.C. 2.68 is dit per ha $f.8.-$ ...

De berekende loonposten per ha voor oogst 1947 werden voor- zoover de basisjaren vóór 1940 lagen met $f.8.-$ verhoogd voor extra improductieve uren en voor zoover de basisjaren na 1940 gelegen waren met $f.4.-$ verhoogd.

Ad.d en e.

Van deze beide kostprijsverhoogende factoren waren niet vol- doende gegevens bekend om ze in de berekening te verdisconteeren.

Ad.f. De kosten van verplichte doorbetaling bedragen thans + 9% van het loon n.l. 4,80% voor doorbetaling gedurende vacantie en feestdagen en 4,20% voor doorbetaling bij regenverlet.

Voor zoover in de basisjaren deze verplichting niet bestond (n.l. vóór 1941) is de W.C. t.o.v. de betrokken jaren vermenig- vuldigd met 109/100 om dezen kostenverhoogende factor in de kost- prijzen door te berekenen.

Ad.g. Evenals in de niet-agrarische bedrijfstakken is de prestatie van den arbeider in den landbouw gedaald t.o.v. vroegere jaren.

De Commissie van Advies was van meening dat er thans nog sprake is van een aanzienlijke daling.

Voor oogst 1947 is deze 5% geschat, waarbij een groote verbe- tering t.o.v. oogst 1946 is verondersteld.

Deze invloed is in de kostprijzen doorberekend door de wijzi- gingscoëfficiënt voor loon te vermenigvuldigen met 1.05.

Het is geenszins uitgesloten, dat ook voor oogst 1947 nog een schaarschte aan landarbeiders zal bestaan waardoor het totaal aan- tal uren dan lager zal zijn dan in de basis jaren het geval was.

Zou dit het geval zijn, dan zou om deze reden weer een ver- laging van het aantal uren (en dus van het loonbedrag per ha) toe- gepast moeten worden. Dit is niet geschied, daar in dat geval dan ook sprake zou zijn van vermindering van de te oogsten hoeveelheden als gevolg van onvoldoende onkruidbestrijding en van onvoldoende en ontijde grondbe- erking, temeer daar deze laatste factoren, door de ongunstige weersomstandigheden in 1946, nog merkbaren invloed hebben gehad.

Beide eventuele invloeden -minder arbeidsuren per ha beschik- baar en vermindering van de oogstopbrengst ten gevolge hiervan- worden dan geacht, elkaar te compenseeren.

Rapport No. 55 Bijlage III (10).

Hieronder volgt een overzicht van de uiteindelijke wijzigings-coëfficiënten, waarin bovengenoemde factoren zijn verwerkt.

Gebieden	Basis jaren	Loon basis jaren	Loon oogst 1947	Wijzigings-coëfficiënt tijd-loon	Verme-nigvul-digings-factor ad.f.	Verme-nigvul-digings-factor ad.g.	Uiteinde-lijke wijzigings-coëfficiënt
1. N. Bouwstreek en Oldambt	1936/39	27,4	ot 64	ot 2,34	1,09	1,05	2,68
2. Zeeland	1941	33	" 64	" 1,94	-	1,05	2,04
	1942	39	" 64	" 1,64	-	1,05	1,72
3. Groninger Veenkoloniën	1939	27,6	" 64	" 2,32	1,09	1,04	2,63
	1940	30,4	" 64	" 2,11	1,09	1,04	2,39
	1942	34	" 64	" 1,88	-	1,04	1,96
	1943	37,	" 64	" 1,73	-	1,04	1,80
4. Westelijk Nrd..Brabant	1939	26,2	" 64	" 2,44	1,09	1,05	2,49
	1940	29,1	" 64	" 2,20	1,09	1,05	2,52
	1941	32,9	" 64	" 1,95	-	1,05	2,05
5. Overijssel	1941	f. 18,25	f. 42,50	2,33	-	-	2,33
	1942	" 19.-	" 42,50	2,24	-	-	2,24

Bij het uurloon van 64 cent heeft de overweging gegolden dat het grootste gedeelte der landarbeiders tot de geoeffenden gerekend dient te worden. Wel wordt aan een klein gedeelte de belooning van geschoolden (70 ct of hoger weekloon) resp. van ongeschoolden (60. cent) betaald. Deze laatste groepen worden geacht tegen elkaar weg te vallen.

In feite wordt thans vrijwel nooit het loon van ongeschoolden uitbetaald, maar dit is een verkapte loonsverhooging. Bij normale arbeidsverhoudingen zal ongetwijfeld een gedeelte van de arbeiders als ongeschoolden betaald worden.

2. Sociale lasten.

Ziekenfondsbesluit 1941	2%
Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922	2%
Ziektewet 1930	2%
Kinderbijslagwet 1939	2,25%
Vereveningsheffing	4,5%
Invaliditeits- en Ouderdomswet 1919	2%
Art. 1638c. B.W.	1.825%

Totaal

16.075% afgerond 16%

De Stichting voor den Landbouw heeft eventueel invoeren van een pensioenregeling en van een wachtgeldregeling voor landarbeiders in studie. Over de waarschijnlijkheid van het invoeren dezer voorzieningen en van de vermoedelijke kosten hiervan is thans nog niets te zeggen. Deze eventuele kosten zijn dan ook niet opgenomen.

3. Paardekosten.

De wijzigingscoëfficiënten zijn berekend op grond van gegevens ontleend aan het boekje: "Ons Landbouwwerkpaard" van den Rijksveeteeltconsulent C. Zwagerman, anderdeels, uit het prijsverloop van diverse voederartikelen, welke ons uit vroegere rapporten van het L.E.I. ter beschikking stonden. De extra-kosten voor de paardefokkerij zijn, evenals de opbrengst van jonge paarden, hierin niet begrepen.

4. Tractorkosten.

De basiscijfers hiervoor zijn ontleend aan de cijfers van de Groninger Bedrijfsstudiegroepen.

De wijzigingscoëfficiënt weerspiegelt het gewogen gemiddelde prijsverloop van tractoren, motorbrandstof en smeermiddelen, onderhoud en rente.

De prijzen van de tractoren zijn ontleend aan gegevens van een 3-tal importeurs van tractoren.

5. Werktuigen.

Deze post is samengesteld uit;

- a. afschrijving
- b. rente
- c. onderhoud

De gemiddelde werktuigeninventaris per bedrijf in de verschillende gebieden werd door de afdeling Boekhouding van het L.E.I. opnieuw vastgesteld. Het prijsverloop van de werktuigen is ontleend aan gegevens van het Centraal Bureau te Rotterdam.

Hiervan werd voor de bepaling van de W.C. afschrijving het gewogen gemiddelde bepaald.

Als wegingscoëfficiënten werden genomen de producten van aantallen per bedrijf aanwezige werktuigen en gemiddelde levensduur der betreffende werktuigen.

Wat betreft de W.C. rente, deze weerspiegelt enerzijds de prijsstijging der werktuigen, anderzijds de rentedaling.

6. Kosten dorschen; Dorschloon.

In de Noordelijke Bouwstreek, het Oldambt en de Veenkoloniën omvat deze post alle kosten van het dorschen. In de overige gebieden alleen het aan loondorschers betaalde bedrag (dorschloon). Het verloop dezer kosten is berekend uit de cijfers van coöperatieve dorschverenigingen in de Veenkoloniën.

Uiteraard is deze basis zeer smal. We zijn er echter niet in geslaagd meerdere cijfers over het verloop van de dorschkosten sinds 1939 uit de andere gebieden te verkrijgen.

7. Bindertouw.

Het verloop der kosten is overeenkomstig het prijsverloop.

8. Stikstof. 9. Fosforzuur. 10 Kali.

Deze posten zijn berekend in glds. per ha, op grond van de toegewezen hoeveelheden zuivere N, $P_2 O_5$ en $K_2 O$.

De prijzen zijn per kg zuivere: N = 72,5 cent
 $P_2 O_5$ = 46 cent
 $K_2 O$ = 32,5 cent

11. Kalk.

Het verloop der kosten is overeenkomstig het prijsverloop van de kalkmeststoffen, Silicakalk en kalkmergel.

12. Overige meststoffen.

In de basisjaren had deze post betrekking op gemengde meststoffen. Voor de omrekening is deze post weggelaten, voorzover

deze gedeeltelijk ook kalk omvatte, is hij gesplitst.

13. Groenbemesting.

Het verloop van deze kosten is berekend uit het verloop van zaaizaad van klaver, loon en paardekosten.

Uitgegaan werd van de volgende prijzen en uitzaaiverhouding voor 1946/'47:

	Buitenlandsch	Binnenlandsch
Rood klaverzaad	f.4.77 per kg	f.6.00 per kg
Wit klaverzaad	" 5.05 " "	" 6.88 " "
Uitzaaiverhouding	90%	10%

14. Stalmest.

Voor 1947 wordt de bemestingswaarde voor stalmest berekend op f.3,75 per 1000 kg.

Dit bedrag geeft aan de waarde van de hoeveelheden zuivere stikstof, fosforzuur en kali + de humuswaarde per 1000 kg stalmest.

De waarde van de N , $P_2 O_5$ en $K_2 O$ werd bepaald op grond van de huidige prijzen der kunstmeststoffen.

Door dit bedrag te deelen door het bedrag waarvoor de stalmest in de basisjaren werd gewaardeerd werd de wijzigingscoëfficiënt berekend.

15. Zaaizaad en pootgoed.

Berekend is het prijsverloop

a. bij aankoop

b. verbruik uit eigen bedrijf.

Voor de bepaling van de wijzigingscoëfficiënt is het gewogen gemiddelde prijsverloop berekend. Als wegingscoëfficiënten werden genomen de verhouding der verbruikte hoeveelheden van de groepen a. en b.

De verhoudingspercentages werden verkregen van het Bedrijf-schap voor Zaaizaad en Pootgoed.

16. Ontsmetten zaaizaad.

Overeenkomstig het prijsverloop van enkele ontsmettingsmid-delen.

17. Kosten van plombeering en van de N.A.K.

Deze kosten worden alleen gemaakt bij verbouw van zaaizaad en pootgoed en zijn derhalve weggelaten.

18. Ziektebestrijding.

Overeenkomstig het prijsverloop van enkele ziektebestrij-dingsmiddelen. Voor consumptie-aardappelen werd in verband met de bestrijding van de coloradokever, het berekende bedrag met f.25,- verhoogd.

Dit bedrag is verkregen door de huidige totale kosten voor een normale bestrijding van aardappel-ziekten en van den colorado-kever. Het omgerekende basisbedrag lag f.25,- lager.

In Overijssel zijn alleen de kosten van bestrijding van den coloradokever gerekend. Een normale bestrijding (3 maal) kost $3 \times f.15,- = f.45,-$. Daar deze bestrijding niet op alle bedrijven plaats vindt is ook hier f.25,- per ha berekend.

19. Verzekering.

Daar de hoogte der premies uitsluitend afhangt van de verze-kerde waarden is alleen de waardestelling berekend.

a. Brand en doode inventaris:

Overeenkomstig het prijsverloop van de landbouwproducten en waarde van de werktuigen in de verhouding 1:1.

Rapport No.55 Eijlage III.(13)

b. Hagel- en stormverzekering:

Overeenkomstig het prijsverloop der landbouwproducten, daar de premie afhankelijk is van de verzekerde waarde.

20. Omzetbelasting.

In de toekomst zullen vrij zijn van omzetbelasting: granen, aardappelen, peulvruchten en suikerbieten.
Omzetbelasting wordt wel betaald over den verkoop van blauwmaanzaad, karwijzaad, stroovlas en lijnzaad.

21. Drainagemateriaal.

Overeenkomstig het prijsverloop van drainerbuizen.

22. Dekstroo.

Overeenkomstig het prijsverloop van B stroo.

23. Transportkosten.

Overeenkomstig het vrachtprijsindexcijfer, verkregen van de afdeling Prijsvorming van het Directoraat Generaal voor de Prijzen.

24. Rente omlopend kapitaal.

Overeenkomstig het verloop van de prijzen der gewassen ontleend aan het indexcijfer voor akkerbouwproducten van het C.B.S., rekening houdend met den gedaalden rentevoet.

25. Abonnementen, telefoon, reiskosten, enz.

Vastgesteld overeenkomstig de verschillende indexcijfers voor deze kostenelementen, verkregen van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

26. Diversen.

Overeenkomstig het prijsverloop van: contributies, electriciteit en andere onbelangrijke kostenelementen.

27. Pacht.

De wijzigingscoëfficiënten werden bepaald op grond van inlichtingen betreffende het verloop van de pachten in de verschillende gebieden, verstrekt door de afdeling Grond- en Pachtzaken van het Ministerie van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.

Voorzoover de maximum toelaatbare pacht in het basisjaar reeds was opgenomen is de wijzigingscoëfficiënt op 1 gesteld.

28. Repelen.

1. Westelijk Noord-Brabant.

Van de gegevens uit Westelijk Noord-Brabant was bekend hoe deze post is samengesteld, uit loon en overige kosten. Voor elk dezer kosten werd het verloop bepaald en hieruit de wijzigingscoëfficiënt voor den geheelen post. Aangezien 70% van dezen post uit arbeidsloon bestaat werd over 70% van dezen post 16% sociale lasten in rekening gebracht.

2. Noordelijke Bouwstreek.

In de Noordelijke Bouwstreek bestaat de post repelen voor $\pm$ 80% uit loon en voor $\pm$ 20% uit kosten voor knopbreken.

De W.C. werd bepaald als gewogen gemiddelde v.d.W.C. loon en de W.C. dorschkosten.

Over 80% van den post repelen werden 16% sociale lasten inberekend.

OVERZICHT VAN DE GEBIEDEN, DE BASISJAAREN, HET AANTAL WAARNEMINGEN EN HET ADELAAL.

	G r o n i n g e n				Zeeland			Overijsel			W.M.Brabant		
	N.Bouwstreek		Oldambt		Veenkoloniën								
	I	II	I	II	I	II	III	I	II	III	I	II	III
I. <u>Cranen, peulvruchten en zaden</u> <u>Wintertarwe</u>	1936, '37, '38, '39	62	1936, '37, '38, '39	40				1941, '42	190	1784			
Zomertarwe	1936, '37, '38, '39	46	1936, '37, '38, '39	40	1939, '40, '42, '43	40							
Rogge					1939, '40, '42, '43	47		1941, '42	127	226			
Wintergerst	1936, '37, '38, '39	59	1936, '37, '38, '39	36				1941, '42	185	950			
Zomergerst	1936, '37, '38, '39	64	1936, '37, '38, '39	42	1939, '40, '42, '43	47		1941, '42	148	185			
Haver								1941, '42	127	356			
Erwtten	1936, '37, '38, '39	53	1936, '37, '38, '39	31				1941, '42					
Blauwmaanzaad	1936, '37, '38, '39	5	1936, '37, '38, '39	4				1941, '42	126	368			
Bruine boonen								1941, '42	36	76			
Witte boonen													
Karwijzaad													
II. <u>Suikerbieten</u> <u>Suikerbieten</u>	1936, '37, '38, '39	23	1936, '37, '38, '39	21				1941, '42	189	1150			
III. <u>Aardappelen</u> <u>Fabrieksaardappelen</u> <u>Consumptie-aardappelen</u>	1936, '37, '38, '39	67	1936, '37, '38, '39	31	1942, '43	27		1941, '42					
IV. <u>Vlas</u> <u>Stroovlas</u>	1936, '37, '38, '39	67			1942, '43	32		1941, '42	187	1346			
								1941, '42	116	160			
											1939, '40, '41		347

I = basisjaren (oogstjaren); II = aantal waarnemingen (één waarneming is één oostjaar); III = aantal ha.

DE OOGSTDERVINGSPERCENTAGES VOOR OOGST 1947.

De oogstdervingspercentages zijn berekend aan de hand van de kunstmesttoewijzingen voor oogst 1947.

De oogstderving tengevolge van stikstoftekort werd berekend op grond van een, over dat onderwerp in 1942 uitgebracht rapport van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek. (zie bijlage 38 van het rapport No. 22 van het L.E.I.)

De oogstdervingspercentages tengevolge van kali en fosfortekort zijn geschat op grond van inlichtingen van het Landbouw-proefstation te Groningen.

De invloed van de groenbemesting werd buiten beschouwing gelaten.

De volgende oogstdervingspercentages werden berekend.

Gebied	Granen en Zaden	Peulvruchten	Hakvruchten	Vlas
Noordelijke Bouwstreek	3 %	3 %	3 %	3 %
Oldambt	5 %	3 %	5 %	-
Zeeland	6 %	3 %	10 %	-
Gron.Veenkoloniën	10 %	-	15 %	-
Overijssel	5 %	-	2½ %	-
Westelijk N-Brabant	-	-	-	3 %

Voor erwten werden bovendien nog extra oogstdervingspercentages in rekening gebracht, in verband met de in de laatste jaren vrijwel algemeen in het gewas optredende voetziekte. Daar dit verschijnsel geenszins als een normale oogstfluctuatie is te beschouwen, maar een nog niet verklaard degeneratie verschijnsel genoemd moet worden, dient ook de vermindering oogstopbrengst tengevolge hiervan berekend te worden.

Daar nog niet voldoende wetenschappelijke resultaten hiervan bekend zijn, moest worden afgegaan op een schatting van de Commissie van Advies nl. 17½ % van Zeeland en 10% van Groningen.

INHOUDSOPGAVE.

TEKST.

Doel
Basisgegevens
De methode
De wijze van berekenen
De betrouwbaarheid der cijfers
De resultaten.

TABELLEN.

Tabel I: Berekening van de ondernemerswinst per product en per ha voor de Noordelijke-Bouwstreek
" II: Idem voor het Oldambt
" III: " " Zeeland
" IV: " " de Groninger Veenkoloniën
" V: " " Overijssel
" VI: De invloed van de voor oogst 1946 werkelijk betaalde loonen op het winstcijfer per ha.

BIJLAGEN.

Bijlage I: Opbrengsten van hoofdproducten voor oogst 1947
" II: Opbrengst bijproducten voor oogst 1947
" III: Overzicht van de wijzigingscoëfficiënten der productiekosten-elementen
" IV: Overzicht van de gebieden, de basisjaren, het aantal waarnemingen en het areaal.
" V: Percentage oogstderving met toelichting.
A.EINDBEREKENING VAN GRANEN, PEULVRUCHTEN, BLAUWMAANZAAD EN KARWIJZAAD.
" VI: Noordelijke-Bouwstreek: Wintertarwe, zomertarwe, wintergerst, haver, erwten, blauwmaanzaad.
" VII: Oldambt: Wintertarwe, zomertarwe, wintergerst, haver, erwten, blauwmaanzaad.
" VIII: Noordelijke-Bouwstreek en Oldambt: Karwijzaad.
" IX: Zeeland: Wintertarwe, zomergerst, haver, erwten, bruine boonen, witte boonen, uien.
" X: Groninger Veenkoloniën: Zomertarwe, rogge, haver.
" XI: Overijssel: Rogge, haver.
B.EINDBEREKENING VAN SUIKERBIETEN.
" XII: Noordelijke-Bouwstreek, Oldambt, Groninger Veenkoloniën, Zeeland.
C.EINDBEREKENING VAN AARDAPPELEN.
" XIII: Consumptieaardappelen in Zeeland en Overijssel.
Fabrieksaardappelen in de Groninger Veenkoloniën.
D.EINDBEREKENING VAN STROOVLAS.
" XIV: Noordelijke-Bouwstreek en Westelijk Noord-Brabant.
" XV: Toelichting op de invloed van de voor oogst 1946 werkelijk betaalde loonen op het winstcijfer per ha.

Bijlagen VI-a t/m XIV-b.

geven een specificatie van de totale kosten per ha, welke laatste post als totaal is vermeld op de bijlagen VI t/m XIV. De nummers van de eerste serie stemmen overeen met die van de laatste serie.

OPBRENGSTEN VAN DE HOOFDPRODUCTEN VOOR OOGST 1947.

O m s c h r i j v i n g	Genormali- seerde op- brengst	Oogstderving		Opbrengst 1947.
		Percentages	Aantal kg	
<u>Noordelijke Bouwstreek.</u>				
1. Wintertarwe	3.912	3	117	3.800
2. Zomertarwe	3.556	3	107	3.450
3. Wintergerst	3.916	3	117	3.800
4. Haver	4.531	3	136	4.400
5. Erwtten	3.387	3 + 10 1)	440	2.950
6. Blauwmaanzaad	1.110	3	33	1.080
7. Karwijzaad	1.552	3	47	1.510
8. Suikerbieten	36.442	3	1.093	35.300
9. Stroovlas (gerepeld)	5.432	3	163	5.270
<u>Oldambt.</u>				
1. Wintertarwe	3.389	5	169	3.220
2. Zomertarwe	3.144	5	157	2.990
3. Wintergerst	3.584	5	179	3.410
4. Haver	4.212	5	211	4.000
5. Erwtten	2.443	3 + 10 1)	318	2.130
6. Blauwmaanzaad	1.073	5	54	1.020
7. Karwijzaad	1.336	5	67	1.270
8. Suikerbieten	33.046	5	1.652	31.400
<u>Groninger Veenkoloniën.</u>				
1. Rogge	2.891	10	289	2.600
2. Haver	4.117	10	412	3.710
3. Zomertarwe	2.812	10	281	2.530
4. Suikerbieten	34.556	15	5.183	29.400
5. Fabrieksaardappelen	29.110	15	4.367	24.700
<u>Overijssel.</u>				
1. Rogge	2.211	5	111	2.100
2. Haver	2.271	5	114	2.160
3. Consumptie-aardappelen	16.626	2½	416	16.200
<u>Zeeland.</u>				
1. Wintertarwe	3.732	6	224	3.510
2. Zomergerst	4.037	6	242	3.800
3. Haver	3.688	6	221	3.470
4. Erwtten	3.108	3 + 17½ 1)	637	2.470
5. Bruine boonen	2.142	3	64	2.080
6. Witte boonen	1.857	3	56	1.800
7. Suikerbieten	44.198	10	4.420	39.800
8. Consumptie-aardappelen	30.000	10	3.000	27.000
<u>Westelijk Noord-Brabant.</u>				
1. Stroovlas (gerepeld)	5.865	3	176	5.690

- 1) Behalve oogstderving als gevolg van kunstmesttekort, nog door de Commissie van Advies geschatte percentages voor oogstderving, als gevolg van het optreden van voetziekte, n.l. in Groningen 10% en in Zeeland 17½ %.

OPBRENGSTEN VAN DE HOOFDPRODUCTEN (in kg. per ha.)

T o e l i c h t i n g.

GRONINGEN, NOORDELIJKE BOUWSTREEK EN OLDAMBT.

De genormaliseerde opbrengst van de kostprijsbedrijven is als volgt verkregen:

a. De gemiddelde opbrengst der bedrijven over de oogstjaren 1936 t/m 1939 is berekend.

b. Berekend is de verhouding tussen:

- (1) het 10-jaarlijksch gemiddelde der oogstjaren 1930 - 1939 van het geheele gebied en
- (2) het gemiddelde der oogstjaren 1936 - 1939 eveneens in het geheele gebied.
(Beide cijfers zijn ontleend aan de Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw).

Deze verhouding geeft dus aan de mate, waarin het 4-jaarlijksch gemiddelde gunstig of ongunstig afweek van het 10-jaarlijksch (d.i. het veronderstelde normale gemiddelde).

c. De genormaliseerde opbrengst is nu berekend door de uitkomst van a te vermenigvuldigen met die van b.

Door deze methode wordt dus het 4-jaarlijksch gemiddelde der kostprijsbedrijven omgerekend tot een normale (d.i. 10-jaarlijksche) opbrengst. Immers lag het 4-jaarlijksch gemiddelde in het geheele gebied b.v. 10% hooger (resp. lager) dan het 10-jaarlijksch gemiddelde, dan zijn de gemiddelde cijfers der kostprijsbedrijven over de jaren 1936 - 1939 10% verlaagd (resp. 10% verhoogd) om tot de normale oogstopbrengst te komen.

Deze genormaliseerde opbrengsten zijn geheel dezelfde als in de vorige rapporten over de productiekosten van akkerbouwproducten in deze beide gebieden zijn gebruikt.

GRONINGER VEENKOLONIEN, OVERIJSSSEL, ZEELAND.

Hier kon de methode van de normalisatie niet worden toegepast.

Voorwaarde voor deze methode is, dat de cijfers in de basisjaren, zoowel voor de kostprijsbedrijven als voor het geheele gebied, juist bekend zijn.

Deze voorwaarde was voor de oorlogsjaren 1941, 1942 en 1943, waarop de berekeningen voor deze gebieden gebaseerd zijn, niet vervuld.

De cijfers der boekhoudingen moesten hier losgelaten worden. Er is hier uitgegaan van het provincie-gemiddelde van de jaren 1935 t/m 1939.

Deze opbrengsten zijn verhoogd met 10% in Zeeland, met 5% in Overijssel en met 6% in de Veenkoloniën.

Deze verhooging is toegepast, omdat de kostprijsbedrijven in het algemeen iets beter zijn- en derhalve hogere opbrengsten hebben- dan het gemiddelde bedrijf in hetzelfde gebied.

Voor de kostprijsbedrijven in Noordelijke Bouwstreek en Oldambt bleken de gemiddelde opbrengsten + 12½% hoger te liggen dan het gemiddelde in deze gebieden. Aan de hand van dit cijfer zijn voor deze gebieden genoemde percentages geschat.

Voor aardappelen in Zeeland is de opbrengst op nog andere wijze berekend, omdat hier door het verbouwen van de grovere en meer opbrengende rassen in de laatste jaren de voor-oorlogsche cijfers onbruikbaar waren.

De gebruikte cijfers zijn verkregen uit een enquête onder de kostprijsbedrijven in 1943.

De opbrengst van stroovlas in Westelijk Noord-Brabant zijn de gemiddelde geregistreerde cijfers der betreffende oogstjaren. In de Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw komen geen opbrengsten van stroovlas voor, zoodat deze cijfers ongewijzigd zijn toegepast.

Voor de Noordelijke Bouwstreek is het 4-jaarlijksch gemiddelde van de kostprijsbedrijven aangehouden.

OPBRENGST BIJPRODUCTEN VOOR OOGST 1947.

	strooc		kaf		baard		lijnzaad		Bieten- loof en koppren	niet voor con- sumptie bestem- de aardappelen
	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha		
<u>Noordelijke Bouwstreek:</u>										
1. Wintertarwe	5.000	95.-	500	13.-						
2. Zomertarwe	5.000	95.-	500	13.-						
3. Wintergerst	3.500	67.-	500	-.-						
4. Haver	4.000	76.-	500	13.-						
5. Erwtten	1.800	81.-	-	-.-						
6. Blauwmaanzaad	-	-.-	-	-.-						
7. Karwijzaad	-	-.-	-	-.-						
8. Suikerbieten	-	-.-	-	-.-					f.200.-	
9. Strocglas	-	-.-	700	42.-	90	5.-	810	243.-		
<u>Oldambt:</u>										
1. Wintertarwe	5.000	95.-	500	13.-						
2. Zomertarwe	5.000	95.-	500	13.-						
3. Wintergerst	3.500	67.-	500	-.-						
4. Haver	4.000	76.-	500	13.-						
5. Erwtten	1.800	81.-	-	-.-						
6. Blauwmaanzaad	-	-.-	-	-.-						
7. Karwijzaad	1.700	-.-	-	-.-					f.200.-	
8. Suikerbieten	-	-.-	-	-.-						
<u>Groninger Veenkoloniën:</u>										
1. Rogge	4.500	86.-	500	8.-						
2. Haver	4.000	76.-	500	13.-						
3. Zomertarwe	4.000	76.-	500	13.-						
4. Suikerbieten				-.-					f.200.-	
5. Fabrieksaardappelen				-.-						

OPBRENGST BIJPRODUCTEN COOST 1947.

	stroo		kaf		baard		lijnzaad		Bieten- loof en koppen	niet voor con- sumptie bestem- de aardappelen
	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha	kg/ha	gld/ha		
<u>Overijssel:</u>										
1. Rogge	3.500	67.-	500	8.-						
2. Haver	3.000	57.-	500	13.-						2.400 f. 72.-
3. Consumptie-aardappelen										
<u>Zeeland:</u>										
1. Wintertarwe	4.500	86.-	500	13.-						
2. Zomergerst	3.000	57.-	500							
3. Haver	3.500	67.-	500	13.-						
4. Ervten	1.700	77.-	500	--						
5. Bruine boonen	1.200	28.-	-	--						
6. Witte boonen	1.200	28.-	-	--						
7. Suikerbieten									f. 125.-	84.-
8. Consumptie-aardappelen										
<u>Westelijk Noord-Brabant:</u>										
Stroovlas			715	43.-	345	17.-	850	255.-	2.700	f. 428.-

TOELICHTING BIJ OPBRENGST BIJPRODUCTEN.

1. Stroo en kaf.

Volgens mededeeling van het Bedrijfschap voor Hooi, Stroo en Ruwvoeder zal de prijs voor graanstroo, oogst 1946 worden vastgesteld op:

A-kwaliteit f.21.-- } af boerderij per 1.000 kg.
B-kwaliteit f.17.-- }

Wat betreft erwten en boonenstroo, de vastgestelde prijs hiervoor is vervallen, er is echter geen reden om aan te nemen, dat de prijs lager zal komen, zoolang het hooi niet overvloediger is.

Het karwijstroo, dat gedurende de oorlogsjaren in de Noordelijke Bouwstreek een geringe waarde had (f.10.-- per 1.000 kg) is voor 1947 als waarde-loos beschouwd.

Voor de berekeningen zijn de volgende prijzen aangehouden:

STROO:

Graanstroo	f. 19.--	per 1.000 kg (gem. van A en B).
Erwtenstroo	f. 45.--	" " "
Bruine en witte boonenstroo	f. 23.--	" " "

KAF:

Tarwe- en haverkaf	f. 2.50	per 100 kg
Roggekap	f. 1.50	" " "
Bolkaf van stroovlas	f. 6.--	" " "

2. Bietenloof en koppen.

In verband met de schaarschte aan veevoeder is de waarde hiervan voor den veehouder aanzienlijk. In de Noordelijke Bouwstreek wordt voor oogst 1946 naar schatting minstens f.200.-- per ha betaald.

In Zeeland wordt in tegestelling met vroeger jaren vrijwel de geheele productie als veevoeder aangewend. De verkoopprijzen zullen naar schatting tusschen f.100.-- en f.150.-- schommelen.

3. Voederaardappelen.

Als prijs is uitgegaan van den vastgestelden verbruikersprijs voor oogst 1946, n.l. f.4.75 per 100 kg exclusief vrachtkosten, maar inclusief handelsmarge.

De handelsmarge bedraagt gemiddeld f.0.75 per 100 kg. Prijs af boerderij is f.4.-- per 100 kg.

Het percentage, dat als ongeschikt voor consumptie voor voederdoeleinden gebruikt zal worden is geschat op:

voor Zeeland	10%
voor Overijssel	15%

4. Vlas.

De lijnzaad-opbrengst is berekend bij den thans vastgestelden richtprijs van f.30.-- per 100 kg.

De prijs voor baard bedraagt thans f.5.-- per 100 kg.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG - KONINGINNEGRACHT 26 - TELEFOON 117681 - POSTREKENING 412235

VERGELIJKEND OVERZICHT TUSSEN OOGST 1946 EN OOGST 1947 VAN HET NETTO-OVERSCHOT VAN DE BELANGRIJKSTE AKKERBOUWGEWASSEN.

De winstcijfers per gewas en per gebied, die op bijlage I zijn vermeld, zijn berekend uit het verschil tusschen de brutogeldopbrengst per ha eenerzijds en de totale kosten per ha (zonder ondernemersloon) anderzijds.

De geldopbrengst is berekend als product van de kwantitatieve opbrengsten en de volgende prijzen.

1. Tarwe	f. 20.50 per 100 kg
2. Rogge	" 20.25 " " "
3. Gerst	" 19.50 " " "
4. Haver	" 18.- " " "
5. Erwtten	" 23.- " " "
6. Bruine boonen	" 45.- " " "
7. Witte boonen	" 45.- " " "
8. Blauwmaanzaad	" 85.- " " "
9. Karwijzaad	" 70.- " " "
10. Lijnzaad	" 30.- " " "
11. Gerepeld stroovlas	" 17.- " " "
12. Suikerbieten	" 38.50 " 1000 "
13. Konsumptie-aardappelen (klei)	" 7.45 " 100 "
14. " " (zand)	" 7.20 " " "

De kwantitatieve opbrengsten zijn voor oogst 1946 ontleend aan geval A van rapport 35 (kostprijzen oogst 1946) en voor oogst 1947 aan rapport No. 55.

Dit beteekent de normale opbrengst verminderd met de oogstderving tengevolge van het tekort aan meststoffen echter niet die tengevolge van onvoldoende onkruidbestrijding en onvoldoende en ontijdige grondbewerking.

Er zijn bij het opstellen van rapport 55 eenige verschillen in de berekening aan te wijzen in vergelijking met rapport 35.

Voor een juiste vergelijking is deze derhalve als volgt opgesteld:

Kolom 1 geeft de resultaten van oogst 1947 geheel overeenkomstig de resultaten van rapport 55.

Kolom 2 geeft de resultaten van rapport 35 (oogst 1946), nadat hierin de kosten van loon en sociale lasten vervangen zijn door den post loon en sociale lasten van rapport 55.

Kolom 3 geeft de resultaten van rapport 35, echter bij het loonpeil van 64 cent per uur.

Dit overzicht komt overeen met ons overzicht van 14 Mei 1946, met enkele kleine verschillen n.l.

a. voor het gemiddelde zijn thans dezelfde wegings-coëfficiënten gebruikt als van rapport 55.

b. de prijs van boonen was bij het opstellen van het overzicht d.d. 14 Mei geschat op f. 36.- per 100 kg en is thans overeenkomstig rapport 55 op f.45.- geschat.

c. de kwantitatieve opbrengst van vlas in Groningen is in overeenstemming gebracht met rapport 55.

d. de kwantitatieve opbrengst van erwten is in de berekeningen van kolom 1 en 2 verlaagd i.v.m. optredende voetziekte; in kolom 3 niet.

e. voor fabrieksaardappelen werden de kosten van sorteeren in kolom 1 en 2 geëlimineerd in kolom 3 niet.

1) Inclusief een gemiddelde bewaarsvergoeding per 100 kg van f.0.70

Het verschil tusschen kolom 2 en kolom 3 is het volgende:

De loonkosten zijn in de kosten waarop het resultaat van kolom 2 (en ook kolom 1) is gebaseerd, als volgt berekend.

- a. Basisloon is verhoogd tot loonpeil van 64 cent per uur. Met verschuiving van werkzaamheden uitgevoerd in tijddloon naar die uitgevoerd in accoordloon, welke sinds de basisjaren in aanzienlijke mate heeft plaats gehad, is geen rekening gehouden. Bij dit laatste is ervan uitgegaan dat de toegestane hogere belooning in accoordloon (nl. 20%) gecompenseerd wordt door een grotere arbeidsprestatie bij werk in accoordloon van eveneens 20%.
- b. De aldus berekende loonpost is verhoogd met 5%, omdat de arbeidsprestatie van oogst 1947 5% lager geschat wordt als in de basisjaren.
- c. Er is rekening gehouden met een kleine verhoging van het aantal onproductieve uren omdat er thans, teneinde nog eenigermate een vaste kern arbeiders te houden, gedurende langer tijd dan in de basisjaren loon moet worden doorbetaald in een tijd waarin onvoldoende productiefwerk aanwezig is.

Kolom 3.

ad. a. Hier is wel rekening gehouden met hogere loonkosten tengevolge van verschuiving van werk in tijddloon naar werk in accoordloon.

ad. b. en c. Met deze factoren is geen rekening gehouden.

Samenvatting.

De resultaten van kolom 1 zijn geheel vergelijkbaar met die van kolom 2.

Bij de vraag of de resultaten van kolom 2 dan wel van kolom 3 het beste resultaten-overzicht voor oogst 1946 geeft dient het volgende opgemerkt te worden:

Bij de berekening van de resultaten van kolom 3 is de ongunstige invloed van de vervuiling van den grond (waarvan in de berekeningen van geval B van rapport 35 een schatting was gemaakt) weggelaten.

Dit geeft derhalve een eenigszins te gunstig beeld.

Bij de berekeningen van kolom 1 en 2 is evenmin de kwantitatieve opbrengst verminderd voor de gevolgen op de opbrengst van vervuiling van den grond.

Hier heeft echter de volgende overweging een rol gespeeld:

Indien voor oogst 1947 zich een oogstderving tengevolge van vervuiling van den grond zou voordoen had ook de loonpost verlaagd moeten worden.

Deze is immers verhoogd met 5% omdat het aantal benodigde uren -door geringer arbeidsproductiviteit- 5% hoger is genomen. Bij eventuele vervuiling van den grond enerzijds zou dus anderzijds een reductie op den loonpost moeten plaats daar deze vervuiling het gevolg zou zijn van minder arbeidsuren dan in de basisjaren. Hier is dus een compenseerende factor in aanmerking genomen.

Het verschil tusschen kolom 1 en 2 is als volgt te verklaren:

De te verwachte hogere opbrengsten van oogst 1947 (geringer oogstderving) werkt gunstig, het nog eenigszins gestegen kostenpeil ongunstig op den winst.

Het hangt voornamelijk van de grootte der nog geschatte oogstderving af, welke factor de overhand heeft.

Den Haag, 26 September 1946

Bijlage I.

Gewassen	Winst per ha voor oogst 1947 geba- seerd op rapport no. 55.	Vergelijkbare winst van oogst 1946 t.o.v. oogst 1947.	Winst per ha voor oogst 1946 geba- seerd op rapport no. 35.
I. Noordelijke Bouwstreek.			
1. Wintertarwe	f. 167.-	f. 149.-	f. 155.-
2. Zomertarwe	" 97.-	" 89.-	" 96.-
3. Wintergerst	" 118.-	" 105.-	" 105.-
4. Haver	" 176.-	" 174.-	" 179.-
5. Erwtten	" 15.-	" 41.-	" 129.-
6. Blauwmaanzaad	" 188.-	" 204.-	" 206.-
7. Karwijzaad	" 356.-	" 305.-	" 310.-
8. Suikerbieten	" 515.-	" 430.-	" 430.-
9. Stroovlas	" 84.-	" 78.-	" 39.-
Gewogen gemiddelde ondernemers- winst per ha	f. 173.- =====	f. ~~157.-~~ ⁸⁴ 157	f. ~~192.-~~ ⁶⁴ 192
II. Oldambt.			
1. Wintertarwe	f. 100.-	f. 115.-	f. 120.-
2. Zomertarwe	" 42.-	" 55.-	" 60.-
3. Wintergerst	" 85.-	" 105.-	" 110.-
4. Haver	" 136.-	" 160.-	" 166.-
5. Erwtten	" - 160.-	" - 120.-	" - 60.-
6. Blauwmaanzaad	" 125.-	" 135.-	" 138.-
7. Karwijzaad	" 264.-	" 221.-	" 224.-
8. Suikerbieten	" 374.-	" 269.-	" 269.-
Gewogen gemiddelde ondernemers- winst per ha	f. 95.- =====	f. 106.- =====	f. ~~98.-~~ ¹¹⁵ 98
III. Groninger Veenkoloniën.			
1. Zomertarwe	" - 33.-	" - 7.-	" 28.-
2. Haver	" 119.-	" 139.-	" 178.-
3. Rogge	" - 12.-	" 20.-	" 46.-
4. Fabrieksaardappelen	" 86.-	" 102.-	" 14.-
5. Suikerbieten	" 285.-	" 163.-	" 234.-
Gewogen gemiddelde ondernemers- winst per ha	f. 57.- =====	f. 73.- =====	f. 64.- =====
IV. Zeeland.			
1. Wintertarwe	f. 95.-	f. 118.-	f. 99.-
2. Zomergerst	" 87.-	" 123.-	" 107.-
3. Haver	" 7.-	" 45.-	" 26.-
4. Erwtten	" - 84.-	" - 35.-	" 82.-
5. Bruine boonen	" 196.-	" 264.-	" 236.-
6. Witte boonen	" 70.-	" 135.-	" 107.-
7. Cons. aardappelen	" 425.-	" 403.-	" 330.-
8. Suikerbieten	" 625.-	" 523.-	" 473.-
Gewogen gemiddelde ondernemers- winst per ha	f. 226.- =====	f. 227.- =====	f. 199.- =====
V. Overijssel.			
1. Rogge	f. - 175.-	f. - 154.-	f. - 118.-
2. Haver	" - 253.-	" - 231.-	" - 193.-
3. Cons. aardappelen	" - 428.-	" - 354.-	" - 248.-
Gewogen gemiddelde ondernemers- winst per ha	f. - 258.- =====	f. - 222.- =====	f. - 166.- =====
VI. Westelijk Noord Brabant.			
1. Stroovlas	f. 176.-	f. 192.-	f. 208.-

Rapport No.55, bijlage VI-a.

SPECIFICATIE VAN DE INDIRECTE KOSTEN (in gld.per ha) VAN GRANEN, PEULVRUCHTEN EN
FIJNE ZADEN. OOGST 1947.

Kostenelementen	Noordelijke Bouwstreek.	Oldambt.
1. Loon	70.40	77.85
2. Sociale lasten	11.26	12.46
3. Paardekosten	40.30	56.23
4. Tractorkosten	7.04	0.95
5. Kosten werktuigen		
a. Afschrijving	27.63	23.96
b. Rente	5.80	4.38
c. Onderhoud	13.13	13.91
11. Kalkmeststoffen	12.57	9.49
13. Groenbemesting	5.12	1.52
14. Stalmest	1.58	1.04
19a. Brandverzekering oogst en doode inventaris	1.49	3.41
19b. Hagel- en stormverzekering	0.74	1.46
21. Drainagemateriaal	4.12	4.12
24. Rente omlopend kapitaal	4.07	4.04
25. Abonnementen, reiskosten	9.08	6.74
26. Diversen	1.60	0.47
Totale indirecte kosten	215.93	222.03
Aantal waarnemingen:	67	45

**SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN DE
NOORD-ELIJKE-BOUWSTREEK OOGST 1947.**

Kostenelementen	Wintertarwe	Zometarwe	Wintergerst	Haver	Erwtten	Blauwmaanzaad
<u>Indirecte kosten.</u> zie bijlage VI a	215.93	215.93	215.93	215.93	215.93	215.93
<u>Directe kosten.</u>						
1. Loon	113.97	110.72	110.80	115.36	170.46	139.70
2. Sociale lasten	18.24	17.72	17.73	18.46	27.27	22.35
3. Paardekosten	24.72	27.10	24.91	27.07	30.07	26.42
4. Tractorkosten	2.83	4.91	2.74	2.90	0.29	4.55
6. Dorschen	67.28	66.71	59.44	62.77	49.70	52.34
8. Stikstofmeststoffen	29.-	29.-	29.-	29.-	-.-	54.38
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
10. Kalimestoffen	13.-	13.-	13.-	13.-	13.-	19.50
14. Stalmest	-26	-28	1.52	-76	-.-	-.-
15. Zaaizaad	40.07	43.49	28.66	30.14	78.20	11.66
16. Ontsmetten zaaizaad	-72	-62	-67	-66	-52	-.-
18. Bestrijding plantenziekten	-93	3.93	-04	1.28	-09	3.76
23. Vracht	19.96	18.88	19.53	22.12	18.70	4.93
26. Diversen	-05	-15	1.04	-77	1.02	-.-
27. Pacht	130.-	130.-	130.-	130.-	130.-	130.-
29. Weegloon	2.48	2.36	1.62	1.94	-96	-.-
34. Kosten zichtmachine	18.74	15.75	15.86	15.45	-.-	18.35
35. Omploegen	4.80	-54	1.84	-32	-.-	-.-
Totale kosten	721.38	719.49	692.73	706.33	754.61	722.27
Aantal waarnemingen	62	46	59	64	53	5

**SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN TEN AANTAL
BEDRIJVEN IN HET OLGEND JAAR 1947.**

Kostenelementen	Wintertarwe	Zomertarwe	Wintergerst	Haver	Erwtten	Blauwmaanzaad
<u>Indirecte kosten.</u> (zie bijlage VI a.)	222.03	222.03	222.03	222.03	222.03	222.03
<u>Directe kosten.</u>						
1. Loon	123.24	135.84	127.77	132.33	169.74	192.89
2. Sociale lasten	19.72	21.73	20.44	21.17	27.16	30.86
3. Paardekosten	36.34	36.60	34.63	36.43	35.28	36.60
4. Tractorkosten	6.44	-13	-	-23	-	44.62
5. Dorschen	51.14	44.97	45.09	49.53	36.90	-
6. Stikstofmeststoffen	21.75	21.75	21.75	21.75	-	43.50
7. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
8. Kalimestoffen	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50
9. Stalmest	-0.4	-12	-	-64	-	-
10. Zaaizaad	36.92	44.17	27.04	37.75	102.19	12.70
11. Ontsmetten zaaizaad	-58	-58	-56	-61	-21	-
12. Bestrijding plantenziekten	2.21	2.30	-	1.28	-	7.74
13. Vracht	9.43	9.54	8.55	10.82	6.93	1.98
14. Diverse	-38	-	2.34	-	-	2.44
15. Pacht	110.-	110.-	110.-	110.-	110.-	110.-
16. Weegloon	2.14	2.06	1.68	1.78	1.16	-
17. Kosten zichtmachine	-75	3.75	-93	3.03	-	4.63
18. Omploegen	-86	-	-29	-	-	-
Totale kosten	668.87	680.47	648.-	674.28	736.50	734.89
Aantal waarnemingen	40	40	36	42	31	4

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN KARWIJZAAD, OOGST 1947.

Kostenelementen	Noordelijke Bouwstreek	Oldambt
<u>INDIRECTE KOSTEN:</u>		
5 - 11 - 13 - 14 - 19 - 21 - 24 - 25 en 26 (zie bijlage VI-a)	86.93	74.54
1. Loon	43.66	49.96
2. Sociale lasten	6.99	7.99
3. Paardekosten	5.54	7.78
Subtotaal:	143.12	140.27
<u>DIRECTE KOSTEN:</u>		
1. Loon	164.86	128.92
2. Sociale lasten	26.38	20.63
3. Paardekosten	32.26	40.22
4. Tractorkosten	4.45	0.29
6. Dorschen	50.65	38.17
8. Stikstofmeststoffen	54.38	43.50
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40
10. Kalimeststoffen	19.50	6.50
14. Stalmest	-.--	0.16
15. Zaaizaad	11.94	22.28
18. Bestrijding plantenziekten	13.53	32.22
23. Vracht	7.04	2.63
26. Diversen	-.--	0.35
27. Pacht	130.--	110.--
34. Kosten zichtmachine	17.48	15.70
Totale kosten	693.99	620.24
Aantal waarnemingen	23	24

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per Ha) VAN EEN AANTAL
BEDRIJVEN IN ZEELAND OGOST 1947.

Kostenelementen	Wintertarwe	Zomergerst	Haver	Erwten	Bruine boonen	Witte boonen
1. Loon	165.72	165.72	173.81	238.24	246.60	246.60
2. Sociale lasten	26.52	26.52	27.81	38.12	39.46	39.46
3. Paardekosten	102.90	97.70	102.90	77.17	77.17	77.17
5. Kosten verktuigen.						
a. afschrijving	30.95	30.72	32.15	23.11	22.11	22.46
b. rente	8.17	8.08	7.94	6.33	5.54	5.18
c. onderhoud	36.95	38.54	38.39	25.79	26.93	29.83
6. Dorschloon	49.87	63.54	38.18	39.02	27.16	22.88
7. Bindertouw	8.08	8.13	7.87	--	--	--
8. Stikstofmeststoffen	21.75	21.75	21.75	--	--	--
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40	18.40
10. Kalimeststoffen	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50
11. Kalkmeststoffen	1.19	2.02	1.01	1.32	1.08	1.79
13. Groenbemesting	11.74	11.15	10.28	9.85	12.07	15.59
14. Stalmest	10.53	10.42	16.16	11.01	15.28	24.17
15. Zaaizaad	56.29	37.96	33.86	83.17	95.88	81.56
19. Verzekeringen	3.05	3.11	3.04	3.49	3.17	3.93
21. Drainage	3.55	3.45	3.67	3.35	3.94	3.88
24. Rente omlopend kapitaal	6.28	6.28	6.28	6.28	6.28	6.28
26. Diversen	16.68	16.35	13.18	14.35	13.37	13.40
27. Pacht	110.50	109.56	108.62	109.05	111.33	111.93
Totale kosten	695.62	685.90	671.80	714.55	732.27	731.-
Aantal vaarnemingen	190	185	148	127	121	36

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) OOGST 1947
VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN DE GRONINGER VEENKOLONIEN.

Kostenelementen	Zomertarwe	Rogge	Haver
1. Loon	179.41	171.50	187.97
2. Sociale lasten	28.71	27.44	30.07
3. Paardekosten	54.81	50.87	54.23
4. Tractorkosten	46.23	47.80	46.22
5. Kosten werktuigen			
a. afschrijving			
b. rente			
c. onderhoud			
6. Dorschloon	41.13	46.54	52.30
7. Bindertouw	3.21	2.59	3.03
8. Stikstofmeststoffen	43.50	43.50	43.50
9. Fosforzuurmeststoffen	27.60	27.60	27.60
10. Kalimeststoffen	16.25	16.25	16.25
11. Kalkmeststoffen	3.32	3.37	3.58
13. Groenbemesting	3.54	4.02	4.01
14. Stalmest	4.59	4.69	4.68
15. Zaaizaad	54.77	47.86	40.46
16. Ontsmetten zaaizaad	0.71	0.42	0.69
19. Verzekering	2.34	2.07	1.99
21. Drainagemateriaal	0.38	0.36	0.36
22. Dekstroo	0.01	—	—
23. Transportkosten	1.10	1.15	1.03
24. Rente omlopend kapitaal	6.69	6.05	6.63
26. Diversen en algemeene kosten 1)	15.19	16.15	18.45
27. Pacht	102.68	102.13	102.13
Totale kosten	636.17	622.36	645.18
Aantal waarnemingen	40	47	47

- 1) Inclusief: a. Klein onderhoud gebouwen.
b. Onderhoud klein gereedschap.

Rapport No.55, bijlage XI-a.

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTILKOSTEN (in gld. per ha) VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN
OVERIJSSEL, OOGST 1947.

Kostenelementen	Rogge	Haver
1. Loon	248.91	262.18
2. Sociale lasten	39.82	41.95
3. Paardekosten	74.86	76.30
5. Kosten werktuigen	56.05	56.20
6. Dorschloon	25.94	25.94
7. Bindertouw	0.08	0.20
8. Stikstofmeststoffen	32.63	32.63
9. Fosforzuurmeststoffen	27.60	27.60
10. Kalimeststoffen	16.25	16.25
11. Kalkmeststoffen	3.54	2.05
13. Groenbemesting	3.22	2.82
14. Stalmest	28.04	44.76
15. Zaaizaad	52.85	57.92
18. Ziektebestrijding	0.28	0.49
19. Verzekering	1.57	1.48
24. Rente omlopend kapitaal	6.27	6.27
26. Diversen	8.19	5.75
27. Pacht	54.61	55.93
Totale kosten	680.71	716.72
Aantal waarnemingen	202	171

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN SUIKERBIETEN VAN EEN AANTAL
BEDRIJVEN OGOST 1947.

Kostenelementen	Noordelijke Bouwstreek	Oldambt	Kostenelementen	Zeeland
Indirecte kosten	215.93	222.03	1. Loon	440.65
Directe kosten			2. Sociale lasten	70.50
1. Loon	424.28	442.86	3. Paardekosten	142.07
2. Sociale lasten	67.88	70.86	5. Kosten werktuigen	64.99
3. Paardekosten	81.24	92.88	8. Stikstofmeststoffen	43.50
4. Tractorkosten	0.72	—	9. Fosforzuurmeststoffen	18.40
6. Stikstofmeststoffen	54.38	43.50	10. Kalimeststoffen	6.50
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	18.40	11. Kalkmeststoffen	4.94
10. Kalimeststoffen	19.50	6.50	13. Groenbemesting	16.95
14. Stalmest	2.30	2.08	14. Stalmest	28.18
15. Zaaizaad	17.16	21.84	15. Zaaizaad	19.38
18. Bestrijding plantenziekten	4.55	2.92	19. Verzekering	2.89
23. Vracht	5.51	1.28	21. Drainage	3.21
26. Diversen	0.99	0.02	24. Rente omlopend kapitaal	6.29
27. Pacht	130.00	110.00	26. Diversen	22.73
29. Weegloon	0.26	0.30	27. Pacht	111.37
35. Omgeploegd	0.20	0.93		
Totale kosten	1.043.30	1.036.40	Totale kosten	1.002.55
Aantal waarnemingen	67	31	Aantal waarnemingen	189

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN SUIKERBIETEN VAN EEN AANTAL
BEDRIJVEN IN DE GRONINGER VEENKOLONIEN.

Kostenelementen	Ogost 1947
1. Loon	566.84
2. Sociale lasten	90.69
3. Paardekosten	61.51
5. Werktuigen:	
a. Afschrijving	
b. Rente	37.78
c. Onderhoud	
8. Stikstofmeststoffen	72.50
9. Fosforzuurmeststoffen	27.60
10. Kalimeststoffen	29.25
11. Kalkmeststoffen	8.08
13. Groenbemesting	6.87
14. Stalmest	11.30
15. Zaaizaad	23.75
16. Ontsmetten zaaizaad	0.15
19. Verzekering	1.84
21. Drainagemateriaal	0.44
23. Transportkosten	0.21
24. Rente omlopend kapitaal	5.95
26. Diversen	11.48
27. Pacht	103.17
Totale kosten	1.059.41
Aantal waarnemingen	59

i. SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha.) OOGST 1947
 VAN AARDAPPELEN IN ZEELAND, OVERIJSSSEL EN GRONINGER VEENKOLONIEN.

Kostenelementen	Zeeland Cons. aard.	Overijssel Cons. aard.	Gron. Veenkoloniën Fabr. aard.
1. Loon	561.94	737.60	388.95
2. Sociale lasten	89.91	118.02	62.23
3. Paardekosten	159.49	98.26	79.86
5. Kosten werktuigen:			
a. afschrijving	43.88		
b. rente	10.34	57.67	53.86
c. onderhoud	54.29		
8. Stikstofmeststoffen	43.50	61.63	72.50
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40	27.60	27.60
10. Kalimeststoffen	6.50	29.25	29.25
11. Kalkmeststoffen	0.80	1.88	4.46
13. Groenbomesting	15.63	2.81	7.41
14. Stalmest	18.97	52.62	6.51
15. Pootgued	193.07	211.96	231.78
18. Ziektebestrijding	61.16	25.05	0.63
19. Verzekering	3.09	1.61	1.97
21. Drainagemateriaal	3.71	—	0.36
22. Dekstroo	13.54	9.02	3.35
23. Transportkosten 1)	—	—	4.89
24. Rente omlopend kapitaal	6.28	6.27	5.95
26. Diversen	23.95	12.15	22.02
27. Pacht	110.93	56.66	102.14
Totale kosten	1439.38	1510.06	1102.72
Aantal waarnemingen	187	194	32

1) Begrepen in diversen (26)

Rapport No.55, bijlage XIV-a.

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld.per ha) VAN STROOVLAS IN DE NOORDELIJKE BOUWSTREEK

Kostenelementen	Oogst 1947
<u>Indirecte kosten</u> (bijlage VI-a)	215.93
<u>Directe kosten:</u>	
1. Loon	307.68
2. Sociale lasten	49.23
3. Paardekosten	27.62
8. Stikstofmeststoffen	29.00
9. Fosforzuurmeststoffen	18.40
10. Kalimeststoffen	13.00
15. Zaaizaad	55.46
16. Ontsmetten zaaizaad	0.81
23. Vracht	18.47
26. Diversen	1.55
27. Pacht	130.00
28. Repelen	183.63
28a. Sociale lasten	23.50
29. Weegloon	2.24
30. Provisie	13.44
Totaal:	1.089.96
Aantal waarnemingen	67

Rapport No. 55, bijlage XIV-b.

SPECIFICATIE VAN DE PRODUCTIEKOSTEN (in gld. per ha) VAN STROOVLAS IN WESTELIJK NOORD-BRABANT.

Kostenelementen	Oogst 1947.
<u>Indirecte kosten</u> ¹⁾	
1, 2, 3, 4, 5, 11, 13, 14, 19a, 21, 25 en 26 (zie bijlage VI-a)	211.12
<u>Directe kosten:</u>	
1. Loon	
Zaaien	9.23
Wieden	9.78
Plukken	48.49
Kunstmeststrooien	52.38
2. Sociale lasten	481.75
8. Stikstofmeststoffen	191.83
9. Fosforzuurmeststoffen	1.74
10. Kalimeststoffen	1.84
15. Zaaizaad	38.59
18. Ziektebestrijding	40.93
19b. Hagelverzekering	21.75
23. Vracht	18.40
24. Rente omlopend kapitaal	6.50
27. Pacht	86.11
28. Repelen	86.11
28a. Sociale lasten	25.02
29. Weegloon	12.72
31. Commissieloon	71.60
Totaal:	1.073.90
Aantal ha	347

1) Ontleend aan de kosten van de Noordelijke Bouwstreek.

ZINDERREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 KG VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN DE
NOORDNEDERIJKE-BOUWSTREEK VOOR OOGST 1947.

	Wintertarwe	Zomertarwe	Wintengerst	Haver	Erwtten	Blauwmaanzaad
1. Totale kosten incl. pacht (in gld. per ha)	721.-	719.-	693.-	706.-	755.-	722.-
2. Aftrek in verband met oogstderving	4.-	3.-	4.-	4.-	14.-	2.-
3. Blijft:	717.-	716.-	689.-	702.-	741.-	720.-
4. Af: opbrengst stroo " kaf	95.- 13.-	95.- 13.-	67.- -.-	76.- 13.-	81.- -.-	-.- -.-
5. Kosten van de korrel	609.-	608.-	622.-	613.-	660.-	720.-
6. Ondernemingsbelasting	3.-	3.-	3.-	3.-	4.-	3.-
7. Omzetbelasting	-.-	-.-	-.-	-.-	-.-	7.-
8. Mindtotaal	612.-	611.-	625.-	616.-	664.-	730.-
9. Korrelopbrengst	3800	3450	3800	4400	2950	1080
10. Kostprijs per 100 kg korrel	16.10	17.70	16.40	14.-	22.50	67.60

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 KG VAN EEN AANTAL
BEDRIJVEN IN HET OLBANET VOOR COGET 1947.

	Wintertarwe	Zometarwe	Wintergerst	Haver	Ervten	Blaauwma- zaad
1. Totale kosten incl. pacht (in gld. per ha)	669.-	680.-	648.-	674.-	737.-	735.-
2. Aftrek in verband met oogstderving	5.-	5.-	5.-	6.-	10.-	4.-
3. Blijft:	664.-	675.-	643.-	668.-	727.-	731.-
4. Af: opbrengst stroo " kaf	95.- 13.-	95.- 13.-	67.- --	76.- 13.-	81.- --	-- --
5. Kosten van de korrel	569.-	567.-	576.-	579.-	646.-	731.-
6. Ondernemingsbelasting	3.-	3.-	3.-	3.-	4.-	4.-
7. Omzetbelasting	--	--	--	--	--	7.-
8. Eindtotaal	559.-	570.-	579.-	582.-	650.-	742.-
9. Korrelopbrengst	3220	2990	3410	4000	2130	1020
10. Kostprijs per 100 kg	17.40	19.10	17.-	14.60	30.50	72.70

Rapport No.55, bijlage VIII.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS VAN KARWIJZAAD PER 100 kg, VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN
IN DE NOORDELIJKE BOUWSTREEK EN HET OLDAMBT VOOR OOGST 1947.

	Noordelijke Bouwstreek	Oldambt
1. Totale kosten, incl.pacht (in gld.per ha)	694.--	620.--
2. Aftrek in verband met oogstderving	3.--	4.--
3. Blijft:	691.--	616.--
4. Af: opbrengst stroo opbrengst kaf	-.-- -.--	-.-- -.--
5. Kosten van de korrel	691.--	616.--
6. Ondernemingsbelasting	3.--	3.--
7. Omzetbelasting	7.--	6.--
8. Eindtotaal:	701.--	625.--
9. Korrelopbrengst	1510	1270
10. Kostprijs per 100 kg	46.40	49.20

Rapport No.55, bijlage IX.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 kg, VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN ZEELAND VOOR
OOGST 1947.

	Winter- tarwe	Zomer- gerst	Haver	Erwten	Bruine boonen	Witte boonen
1. Totale kosten, incl.pacht (in gld.p.ha)	696.--	686.--	672.--	715.--	732.--	731.--
2. Aftrek in verband met oogstderving	7.--	7.--	7.--	22.--	3.--	3.--
3. Blijft:	689.--	679.--	665.--	693.--	729.--	728.--
4. Af: opbrengst stroo opbrengst kaf	86.-- 13.--	57.-- -.--	67.-- 13.--	74.-- -.--	28.-- -.--	28.-- -.--
5. Kosten van de korrel	590.--	622.--	585.--	616.--	701.--	700.--
6. Ondernemingsbelasting	3.--	3.--	3.--	3.--	4.--	4.--
7. Omzetbelasting	-.--	-.--	-.--	-.--	-.--	-.--
8. Eindtotaal:	593.--	625.--	588.--	619.--	705.--	704.--
9. Korrelopbrengst	3510	3800	3470	2470	2080	1800
10a. Kostprijs per 100 kg voor de kost- prijsbedrijven, kostengroep 79/80	16.90	16.40	16.90	25.10	33.90	39.10
10b. Idem voor gemiddeld bedrijf met kosten- groep 83/84, dus $83,5/79.5 \times a$	17.80	17.20	17.80	26.40	35.60	41.10

Rapport No.55, bijlage X.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 kg, VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN DE
GRONINGER VEENKOLONIËN VOOR OOGST 1947.

	Rogge	Haver	Zomertarwe
1. Totale kosten incl.pacht (in gld.per ha)	622 636.--	645.--	645.-- 636
2. Aftrek in verband met oogstderving	8.--	10.--	8.--
3. Blijft:	614 628.--	635.--	637.-- 628
4. Af: opbrengst stroo	86.--	76.--	76.--
opbrengst kaf	8.--	13.--	13.--
5. Kosten van de korrel	520 534.--	546.--	548.-- 539
6. Ondernemingsbelasting	3.--	3.--	3.--
7. Omzetbelasting	--	--	--
8. Eindtotaal:	523 537.--	549.--	551.-- 542
9. Korrelopbrengst	2600	3710	2530
10. Kostprijs per 100 kg	20.70	14.80	21.40

Rapport No.55, bijlage XI.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 kg, VAN EEN AANTAL BEDRIJVEN IN OVERIJSSSEL
VOOR OOGST 1947.

	Rogge	Haver
1. Totale kosten incl.pacht (in gld.per ha)	681.--	717.--
2. Aftrek in verband met oogstderving	7.--	7.--
3. Blijft:	674.--	710.--
4. Af: opbrengst stroo	67.--	57.--
opbrengst kaf	8.--	13.--
5. Kosten van de korrel	599.--	640.--
6. Ondernemingsbelasting	2.--	2.--
7. Omzetbelasting	--	--
8. Eindtotaal:	601.--	642.--
9. Korrelopbrengst	2100	2160
10. Kostprijs per 100 kg	28.60	29.70

Rapport No.55, bijlage XII.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 1000 kg, VAN SUIKERBIETEN VOOR OOGST 1947.

	Noordelijke Bouwstreek	Oldambt	Groninger - Veen- koloniën	Zeeland
1. Totale kosten incl.pacht (in gld. per ha)	1.043.--	1.036.--	1.059.--	1.003.--
2. Aftrek in verband met oogstderving	5.--	7.--	16.--	18.--
3. Blijft:	1.038.--	1.029.--	1.043.--	985.--
4. Af: opbrengst loof en koppen	200.--	200.--	200.--	125.--
5. Totale kosten van het product	838.--	829.--	843.--	860.--
6. Ondernemingsbelasting	5.--	5.--	5.--	5.--
7. Omzetbelasting	--	--	--	--
8. Eindtotaal:	843.--	834.--	848.--	865.--
9. Opbrengst in kg	35.300	31.400	29.400	39.800
10. Kostprijs per 1.000 kg	23.90	26.60	28.80	
a. voor de kostprijsbedrijven groep 79/80				21.70
b. voor gemiddeld bedrijf groep 83/84, dus $\frac{83.5}{79.5} \times a$				22.80

Rapport No.55, bijlage XIII.

EINDBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS PER 100 kg, VAN AARDAPPELEN
VOOR OOGST 1947.

	Consumptie-aardappelen		Fabrieks- aardappelen Gron. Veen- koloniën
	Zeeland	Overijssel	
1. Totale kosten incl.pacht (in gld.p.ha)	1.439.--	1.510.--	1.103.--
2. Aftrek in verband met oogstderving	16.--	2.--	15.--
3. Blijft:	1.423.--	1.508.--	1.088.--
4. Af: opbrengst niet voor consumptie geschikt	~~81.5~~ 108.--	~~72~~ 96.--	--
5. Totale kosten	~~1.342~~ 1.315.--	1.416.--	1.088.--
6. Ondernemingsbelasting	13.47.--	3.--	5.--
7. Omzetbelasting	--	--	--
8. Eindtotaal:	~~1.342~~ 1.329.--	1.419.--	1.093.--
9. Opbrengst in kg			
a. voor consumptie geschikt	24.300	13.800	24.700
b. niet voor consumptie geschikt	2.700	2.400	
10. Kostprijs per 100 kg			
a. voor de kostprijsbedrijven groep 79/80	5.60	10.40	4.40
b. voor gemiddeld bedrijf groep 83/84, dus $\frac{83.5}{79.5} \times a$	5.80		

Rapport No. 55, bijlage XIV.

EINDEBEREKENING VAN DEN KOSTPRIJS VAN STROOVLAS PER 100 kg; VAN EEN AANTAL
BEDRIJVEN IN DE NOORDELIJKE BOUWSTREEK EN IN WESTELIJK NOORD-BRABANT
VOOR OOGST 1947.

	Noordelijke Bouwstreek	Westelijk Noord-Brabant
1. Totale kosten, incl.pacht (in gld. per ha)	1.090.-	1.093.-
2. Aftrek in verband met oogstderving	2.-	2.-
3. Blijft:	1.088.-	1.091.-
4. Af: opbrengst zaad	243.-	255.-
opbrengst baard	5.-	17.-
opbrengst kaf	42.-	43.-
5. Totale kosten voor stroovlas	798.-	776.-
6. Ondernemingsbelasting	5.-	5.-
7. Omzetbelasting 1%	11.-	11.-
8. Eindtotaal:	814.-	792.-
9. Opbrengst gerepeld stroovlas	5270	5690
10. Kostprijs per 100 kg gerepeld stroovlas	15.40	13.90

Rapport No. 55, bijlage XV.

DE INVLOED VAN DE VOOR OOGST 1946 WERKELIJK BETAALDE LOONEN OP HET WINSTCIJFER PER HA.

Omschrijving	Loonpost per ha	% meer 1)	Extra loon per ha	Minder winst per ha 2)	Resteert aan winst resp. verlies bij richtprijzen '46
Noordelijke Bouwstreek					
1. Wintertarwe	f. 192.--	14	f. 27.--	f. 31.--	f. 136.--
2. Zomertarwe	" 189.--	14	" 26.--	" 30.--	" 67.--
3. Wintergerst	" 189.--	14	" 26.--	" 30.--	" 88.--
4. Haver	" 193.--	14	" 27.--	" 31.--	" 145.--
5. Erwtten	" 248.--	14	" 35.--	" 41.--	-f. 26.--
6. Blauwmaanzaad	" 218.--	14	" 31.--	" 36.--	" 152.--
7. Karwijzaad	" 209.--	14	" 29.--	" 34.--	" 322.--
8. Suikerbieten	" 502.--	36	" 181.--	" 210.--	" 305.--
9. Stroovlas	" 378.--	32	" 121.--	" 140.--	-f. 111.--
} repelen	" 147.--	32	" 47.--	" 55.--	
Gewogen gemiddelde res- teerende winst per ha					" 98.--
Oldambt					
1. Wintertarwe	f. 194.--	17.	f. 33.--	f. 38.--	f. 62.--
2. Zomertarwe	" 206.--	17	" 35.--	" 41.--	" 1.--
3. Wintergerst	" 198.--	17	" 34.--	" 39.--	" 46.--
4. Haver	" 203.--	17	" 35.--	" 41.--	" 95.--
5. Erwtten	" 240.--	17	" 41.--	" 48.--	-f. 208.--
6. Blauwmaanzaad	" 263.--	17	" 45.--	" 52.--	" 73.--
7. Karwijzaad	" 179.--	17	" 30.--	" 35.--	" 229.--
8. Suikerbieten	" 513.--	37	" 190.--	" 220.--	" 154.--
Gewogen gemiddelde res- teerende winst per ha					" 48.--
Groninger Veenkoloniën					
1. Zomertarwe	f. 179.--	11	f. 20.--	f. 23.--	-f. 56.--
2. Rogge	" 172.--	11	" 19.--	" 22.--	-f. 34.--
3. Haver	" 188.--	11	" 21.--	" 24.--	f. 95.--
4. Suikerbieten	" 567.--	15	" 85.--	" 99.--	" 186.--
5. Fabrieksaardappelen	" 389.--	18	" 70.--	" 81.--	" 5.--
Gewogen gemiddelde res- teerende winst per ha					f. 9.--
Zeeland					
1. Wintertarwe	f. 166.--	20	f. 33.--	f. 38.--	f. 57.--
2. Zomergerst	" 166.--	20	" 33.--	" 38.--	" 49.--
3. Haver	" 174.--	20	" 35.--	" 41.--	-f. 34.--
4. Erwtten	" 238.--	20	" 48.--	" 56.--	-f. 140.--
5. Bruine boonen	" 247.--	20	" 49.--	" 57.--	" 139.--
6. Witte boonen	" 247.--	20	" 49.--	" 57.--	" 13.--
7. Suikerbieten	" 441.--	34	" 150.--	" 174.--	" 451.--
8. Consumptie-aardappelen	" 562.--	28	" 157.--	" 182.--	" 243.--
Gewogen gemiddelde res- teerende winst per ha					" 139.--
Westelijk Noord-Brabant					
1. Stroovlas	f. 326.--	50	f. 163.--	f. 189.--	-f. 90.--
} repelen	" 132.--	50	" 66.--	" 77.--	

1) D.i. het percentage, waarmee het werkelijk betaalde loon per gewerkt uur het officiële loon overtreft.

2) D.i. extra loon + 16% sociale lasten over het meerdere loon.

Rapport No.55, Tabel I.

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSWINST PER PRODUCT PER HA VOOR DE NOORDELIJKE BOUWSTREEK.

Omschrijving	Winter- tarwe	Zomer- tarwe	Winter- gerst	Haver	Erwten	Blauw- maan- zaad	Karwij- zaad	Vlas	Suiker- bieten
A.1 Richtprijzen '46 p.100 kg	20.50	20.50	19.50	18.--	23.--	85.--	70.--	17.--	3.85
2. Berekende <u>kostprijzen</u> oogst 1947	16.10	17.70	16.40	14.--	22.50	67.60	46.40	15.60	2.39
3a Winst p.100 kg in gld.	4.40	2.80	3.10	4.--	0.50	17.40	23.60	1.40	1.46
b Verlies p.100 kg in gld.	--	--	--	--	--	--	--	--	--
4 Opbrengst p.ha in 100 kg	38,0	34,5	38,0	44,0	29,5	10,8	15,10	52,7	353,0
5a Winst p. ha in gld.	167.--	97.--	118.--	176.--	15.--	188.--	356.--	84.--	515.--
b Verlies p.ha in gld	--	--	--	--	--	--	--	--	--
6a Winst p.product in % v.d. bruto-kosten	23%	14%	17%	25%	2%	26%	52%	8%	50%
b Verlies p.product in % v.d. bruto-kosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Bouwplan 1940 in %	11%	22%	1½%	11%	6½%	0.15%	1½%	9%	10%
8 Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p. ha	----- 173.--					d.i. rem.21% van de bruto- kosten.			
B.1 Bij een prijs ± 5% <u>lager</u> dan de richtprijzen 1946	19.50	19.50	18.50	17.--	22.--	81.--	66.50	16.25	3.65
2a Winst p.ha in gld	129.--	62.--	80.--	132.--	--	145.--	304.--	34.--	445.--
b Verlies p.ha in gld	--	--	--	--	15.--	--	--	--	--
3 <u>Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p. ha</u>	----- 131.--					d.i.f.42.- minder dan geval A			
C.1 Bij een prijs ± 5% <u>hooger</u> dan de richtprijzen 1946	21.50	21.50	20.50	19.--	24.25	89.--	73.50	17.75	4.05
a Winst p. ha in gld	205.--	131.--	156.--	220.--	52.--	231.--	409.--	124.--	586.--
b Verlies p.ha in gld	--	--	--	--	--	--	--	--	--
3 <u>Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p. ha</u>	----- 215.--					d.i. f.42.- meer dan geval A			

Rapport No. 55, Tabel II.

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSWINST PER PRODUCT EN PER HA VOOR HET OLDAMBT.

Omschrijving	Winter- tarwe	Zomer- tarwe	Gerst	Haver	Erwten	Blauw- maan- zaad	Karwij- znad	Suiker- bieten
A. 1 Richtprijzen 1946 p.100 kg	20.50	20.50	19.50	18.--	23.--	85.--	70.--	3.85
2 Berekende <u>kostprijzen oogst'47</u>	17.40	19.10	17.--	14.60	30.50	72.70	49.20	2.66
3a Winst p.100 kg in gld	3.10	1.40	2.50	3.40	-.--	12.30	20.80	1.19
b Verlies p.100 kg in gld	-.--	-.--	-.--	-.--	7.50	-.--	-.--	-.--
4. Opbrengst p.ha in 100 kg	32,2	29,9	34,1	40,0	21,3	10,2	12,7	314,0
5a <u>Winst per ha in gld</u>	100.--	42.--	85.--	136.--	-.--	125.--	264.--	374.--
5b <u>Verlies per ha in gld</u>	-.--	-.--	-.--	-.--	160.--	-.--	-.--	-.--
6a <u>Winst p.product in % v.d. bruto-kosten</u>	15%	6%	13%	20%	-	17%	43%	36%
6b <u>Verlies p.product in % v.d. bruto-kosten</u>	-	-	-	-	22%	-	-	-
7 Bouwplan 1940 in %	17%	13%	9%	12%	4½%	0.15%	4%	2½%
8 <u>Gewogen gemiddelde onder- nemerswinst per ha</u>	----- 95.-- d.i. gem. 14% van de bruto-kosten.							
B. 1 Bij een prijs + 5% <u>lager</u> dan de richtprijzen 1946	19.50	19.50	18.50	17.--	22.--	81.--	66.50	3.65
2a Winst per ha in gld	68.--	12.--	51.--	96.--	-.--	85.--	220.--	311.--
b Verlies per ha in gld	-.--	-.--	-.--	-.--	181.--	-.--	-.--	-.--
3 <u>Gewogen gemiddelde onder- nemerswinst per ha</u>	----- 61.-- d.i. f.34.-- minder dan in geval A.							
C. 1 Bij een prijs + 5% <u>hooger</u> dan de richtprijzen 1946	21.50	21.50	20.50	19.--	24.25	89.--	73.50	4.05
2a Winst per ha in gld	132.--	72.--	119.--	176.--	-.--	166.--	309.--	436.--
2b Verlies per ha in gld	-.--	-.--	-.--	-.--	133.--	-.--	-.--	-.--
3 <u>Gewogen gemiddelde onder- nemerswinst per ha</u>	----- 131.-- d.i. f.36.-- meer dan in geval A.							

Rapport No. 55, Tabel III.

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSWINST PER PRODUCT EN PER HA IN DE PROVINCIE ZEELAND.

Omschrijving	Tarwe	Zomer- gerst	Haver	Erwten	Bruine boonen	Witte boonen	Cons. aardap.	Suiker- bieten	Vlas W.N.-Brab.
A.1 Richtprijzen '46 p.100 kg	20.50	19.50	18.---	23.---	45.---	45.---	7.45 ²⁾	3.85	17.---
2 Berekende <u>kostprijzen</u> oogst 1947	17.80	17.20	17.80	26.40	35.60	41.10	5.70	2.28	13.90
3a Winst p.100 kg in gld.	2.70	2.30	0.20	---	9.40	3.90	1.75	1.57	3.10
b Verlies p.100kg in gld.	---	---	---	3.40	---	---	---	---	---
4 Opbrengst p.ha in 100kg	35,1	28,0	34,7	24,7	20,8	18,0	243,0	398,0	56,9
5a Winst p.ha in gld.	95.---	87.---	7.---	---	196.---	70.---	425.---	625.---	176.---
b Verlies p.ha in gld.	---	---	---	84.---	---	---	---	---	---
6a Winst p.product in % v.d. bruto-kosten	14%	13%	1%	-	27%	10%	30%	63%	16%
b Verlies p.product in % v.d. bruto-kosten	-	-	-	12%	-	-	-	-	-
7 Bouwplan 1946 in %	19%	23%	7%	3%		2%	14%	14%	-
8 Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p. ha	226.--- 1) d.i. gem. 23% v.d. bruto-kosten.								
B.1 Bij een prijs <u>± 5% lager</u> dan de richtprijzen '46	19.50	18.50	17.---	22.---	42.75	42.75	7.10	3.65	16.15
2a Winst p.ha in gld.	60.---	49.---	---	---	149.---	30.---	340.---	545.---	128.---
b Verlies p.ha in gld.	---	---	28.---	109.---	---	---	---	---	---
3 Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p.ha	175.--- 1) d.i. f.51.--- minder dan in geval A; vlas f.48.---								
C.1 Bij een prijs <u>± 5% hoger</u> dan de richtprijzen '46	21.50	20.50	19.---	24.25	47.25	47.25	7.80	4.05	17.85
2a Winst p.ha in gld.	130.---	125.---	42.---	---	242.---	111.---	510.---	704.---	225.---
b Verlies p.ha in gld.	---	---	---	53.---	---	---	---	---	---
3 Gewogen gemiddelde on- dernemerswinst p.ha	278.--- 1) d.i. f.52.--- meer dan in geval A; vlas f.49.---								

1) Exclusief vlas in Westelijk Noord-Brabant.

2) De basisprijs is berekend door de prijzen voor groep I, II, III en IV t.w. f.7.20, f.7.---, f.6.60 en f.6.50 per 100 kg te middelen.

Voor elk der groepen is hierbij een wegingscoëfficiënt toegepast overeenkomstig de verhouding van de betaalde oppervlakte van de rassen in het jaar 1945 in Zeeland (ontleend aan de rassenlijst 1946). Het gemiddelde bedroeg f.6.75.

De basisprijs is vermeerderd met de gewogen gemiddelde bewaarvergoeding, die voor oogst 1946 eventueel zal worden vastgesteld, i.c. f.0.70 per 100 kg.

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSWINST PER PRODUCT EN PER HA VOOR DE
GROINGER VEENKOLONIEN.

O m s c h r i j v i n g	Zomer- tarwe	Rogge	Haver	Fabr. aard.	Suiker- bieten
A. 1 Richtprijzen 1946 per 100 kg	20.50	20.25	18.-	4.75	3.85
2 Berekenende <u>kostprijzen</u> oogst 1947	21.80	20.70	14.80	4.40	2.88
3a Winst per 100 kg in glds.	-	-	3.20	- .35	- .97
b Verlies per 100 kg in glds.	1.30	- .45	-	-	-
4 Opbrengst per ha in 100 kg	25.3	26.0	37.1	247.0	294.0
5a Winst per ha in gld.	-	-	119.-	86.-	285.-
b Verlies per ha in gld.	33.-	12.-	-	-	-
5a Winst per product in % van de brutokosten	-	-	19%	8%	27%
b Verlies p. " " " " " "	5%	2%	-	-	-
7 Bouwplan 1940 in %	19	18	17	33	4
8 Gewogen gemiddelde ondernemerswinst p. ha	57.- d.i. gem. 6% van de brutokosten				
9 Gem. loon voor <u>handenarbeid</u> van den boer	45.-				
10 Gewogen gem. ondernemersinkomen p. ha	102.-				
B. 1. Bij een prijs + 5% <u>lager</u> dan de richtprijzen 1946.	19.50	19.25	17.-	4.50	3.65
2a Winst per ha in gld.	-	-	82.-	25.-	226.-
b Verlies per ha in gld.	58.-	38.-	-	-	-
3 Gewogen gemiddelde ondernemerswinst p. ha	15.-				
4 Gemiddeld loon voor <u>handenarbeid</u> van den boer	45.-				
5 Gewogen gem. ondernemersinkomen p. ha	60.- d.i. f. 42.- minder dan in geval A				
1 Bij een prijs + 5% <u>hooger</u> dan de richtprijzen 1946.	21.50	21.25	19.-	5.-	4.05
2a Winst per ha in gld.	-	14.-	156.-	148.-	344.-
b Verlies per ha in gld.	8.-	-	-	-	-
3 Gewogen gemiddelde ondernemerswinst p. ha	99.-				
4 Gemiddeld loon voor <u>handenarbeid</u> van den boer	45.-				
5 Gewogen gem. ondernemersinkomen p. ha	144.- d.i. f. 42.- meer dan in geval A				

Rapport No.55, Tabel V.

BEREKENING VAN DE ONDERNEMERSWINST PER PRODUCT EN PER HA IN OVERIJSSSEL.

O m s c h r i j v i n g	Rogge	Haver	Aardappelen
A. 1 Richtprijzen 1946 per 100 kg	20,25	18.--	7.20 1)
2 Berekende <u>kostprijzen</u> oogst 1947	28.60	29.70	10,30
3 <u>Verlies per 100 kg in glds</u>	8,35	11.70	3.10
4 Opbrengst per ha in 100 kg	21,0	21,6	138,0
5 <u>Ondernemersverlies per ha</u>	175.--	253.--	428.--
6 Loon incl. sociale lasten voor <u>handenarbeid</u> v.d.boer	150.--	150.--	435.--
7 <u>Verlies per ha</u>	25.--	103.--	--
7a <u>Winst per ha</u>			7.--
8 Oppervlakteverhouding in 1942/'43	4	1	2
9 <u>Gewogen gemiddeld negatief ondernemers-</u> <u>inkomen per ha</u>	-----	27.--	-----
B. 1 Bij een prijs $\pm$ 5% <u>lager</u> , dan de richtprijzen 1946	19,25	17.--	6.90
2 <u>Ondernemersverlies per ha</u>	196.--	274.--	469.--
3 Loon incl. sociale lasten voor <u>handenarbeid</u> v.d.boer	150.--	150.--	435.--
4 <u>Gewogen gemiddeld negatief ondernemers-</u> <u>inkomen per ha</u>	-----	54.--	-----
			d.i. f.27.-- meer dan geval A.
C. 1 Bij een prijs $\pm$ 5% <u>hooger</u> , dan de richtprijzen 1946	21,25	19.--	7.50
2 <u>Ondernemersverlies per ha</u>	154.--	231.--	386.--
3 Loon incl. sociale lasten voor <u>handenarbeid</u> v.d.boer	150.--	150.--	435.--
4 <u>Gewogen gemiddeld ondernemersinkomen p. ha</u>	-----	--	-----
			d.i. f.27.-- minder dan geval A.

1) De basisprijs is berekend door de prijzen van groep I, II, III en IV t.w. f.6.70, f.6.50, f.6.10 en f.6.-- per 100 kg te middelen.

Voor elk der groepen is hierbij een wegingscoëfficiënt toegepast overeenkomstig de verhouding van de betaalde oppervlakte van de rassen in het jaar 1945 in Overijssel (ontleend aan de rassenlijst 1946). Het gemiddelde bedroeg f.6.50.

De basisprijs is vermeerderd met de gewogen gemiddelde bewaarvergoeding, die voor oogst 1946 eventueel zal worden vastgesteld, i.o. f.0.70 per 100 kg.

**DE INVLOED VAN DE VOOR OOGST 1946 WERKELIJK BETAALDE LOONEN
OP HET WINSTCIJFER PER HA.**

De in rapport No. 55 berekende kostprijzen zijn gebaseerd op het officieel vastgestelde uurloon van 64 cent en een accoordloon dat per gewerkt uur 20% hoger ligt.

De voor oogst 1946 werkelijk betaalde loonen zijn aanzienlijk hoger. Uit de statistiek van de werkelijk betaalde loonen van het L.B.I. werd berekend de werkelijk betaalde bedragen per uur in de periode Mei 1946 - 16 Aug. 1946:

- 1e. bij werk in uurloon
- 2e. bij werk in accoordloon

De uitkomst kan als volgt worden samengevat:

G e b i e d e n	officieel loon		werkelijk betaald loon	
	uurloon	accoordloon	uurloon	accoordloon
1. Noordelijke Bouwstreek	64 ct.	76.8 ct.	68 ct.	109 ct.
2. Oldambt	64 "	76.8 "	70 "	110 "
3. Veenkoloniën	64 "	76.8 "	66 "	105 "
4. Zeeland	64 "	76.8 "	73 "	106 "
5. Westelijk Noord-Brabant	64 "	76.8 "	75 "	125 "

Op grond van inlichtingen van den Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst werd in de verschillende gebieden de verhouding van de werkzaamheden in uurloon tot werkzaamheden in accoordloon voor de verschillende gewassen vastgesteld.

Deze verhouding is als volgt:

	granen	aardappelen	suikerbieten	vlas
1. Noordelijke Bouwstreek	80 : 20	-	20 : 80	30 : 70
2. Oldambt	80 : 20	-	20 : 80	-
3. Veenkoloniën	80 : 20	60 : 40	70 : 30	-
4. Zeeland	80 : 20	45 : 55	15 : 85	-
5. Westelijk Noord-Brabant	-	-	-	30 : 70

Op grond van deze verhoudingscijfers werd berekend, het gemiddelde loonbedrag per gewerkt uur als gewogen gemiddelde van uurloon in accoordloon volgens de officiële loonnormen enerzijds en bij de werkelijk betaalde loonen anderzijds.

Deze bedragen respectievelijk:

Gebieden	officiële loonen per gewerkt uur				werkelijk betaald per gewerkt uur				werkelijk uitbetaalde loonen in % van de officiële			
	granen	aard. app.	sui-kerb.	vlas	granen	aard. app.	sui-kerb.	vlas	granen	aard. app.	sui-kerb.	vlas
N. Bouwstreek	66.6	-	74.2	73	76.2	-	100.8	96.7	114	-	136	132
Oldambt	66.6	-	74.2	-	78	-	102	-	117	-	137	-
Gr. Veenkoloniën	66.6	69.1	67.8	-	73.8	81.6	77.7	-	111	118	115	-
Zeeland	66.6	71	75.9	-	79.6	91.2	102	-	120	128	134	-
W.N. Brabant	-	-	-	73	-	-	-	110	-	-	-	150

Indien voor oogst 1947 dezelfde loonen uitbetaald zouden worden als voor oogst 1946 zou bijv. in de Noordelijke Bouwstreek de loonpost voor granen 1.14 x zoo hoog zijn. Deze berekening is voor de verschillende gewassen uitgevoerd in bijlage XV.

Het gewogen gemiddelde van de resterende winst per gebied bij de huidige werkelijk betaalde loonen zou dan bij de huidige richtprijzen worden:

minder dan bij het
officiële loon

1. Noordelijke Bouwstreek	98.-	75.-
2. Oldambt	48.-	47.-
3. Groninger Veenkoloniën	9.-	48.-
4. Zeeland	139.-	87.-